

DELAVCI

Oredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenbargova ulica št. 6/II

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna številka 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvod
po 60 para.

Oglasi po dogovoru.

Člani morajo biti frankantni
in, ter opremljeni
z članarjem organizacije.
Člani ne vračajo.
Članske pristojbine so poštne
proste.

Majniški proglas amsterdamske internacionale.

Mednarodna Strokovna Zveza povzročila povodom bližajočega se 1. maja vse državne centrale, da napnejo vse svoje sile, da bo letošnji praznik dela res tako velikega in izrednega značaja, kakor zahteva to današnji položaj.

Mednarodno organizirani delavski razred mora pred vsemi drugimi zahtevami dati prednost boju za mir.

Vsa sila njegovega boja mora biti usmerjena proti vojni in militarizmu.

Mirovno stremenje delavstva je vzniklo iz njegove razredne zavesti in je tesno zvezano z idejami napredka in svobode. Baš te ideje, oprte na solidarnost vseh narodov, so napravile delavstvo za neizprosnega sovražnika vojne in ga napolnile, da je načelo svobode in pravice nerazdružljivo spojil z načelom miru. Mirovna volja proletarijata je bila izhodna točka delavskega gibanja. Delati za mir, pomeni delati za proletarsko osvoboditev!

Ta resnica je veljala v vsakem času, in velja danes bolj kot kadarkoli.

Soet — zlasti pa Evropa — se more dvigniti iz revščine in ruševin svetovne vojne samo potom miru, in sicer takega miru, ki bo omogočil skupno sodelovanje vseh narodov, ki morajo združiti vse svoje sile, da napravijo konec gospodarski desorganizaciji in finančnim polomom, ki vstvarjajo nove katastrofe, poleg onih, ki jih je že povzročila svetovna vojna.

Nasproti hujskajočemu političnemu nacionalizmu, ki se opira na najgršo socialno zaostalost, nasproti gospodarskemu nacionalizmu, od katerega imajo dobiček samo posedujoči, mora delavski razred postaviti zahtevo po taki mednarodni organizaciji gospodarstva, ki bo zgrajena na mirnem skupnem sodelovanju vseh narodov ter na principu mednarodne razdelitve surovin.

Glasen in vsem dostopen mora biti glas, ki ga bo delavski razred dvignil za svoje zahteve in načela.

On mora zahtevati dejansko organizacijo miru potom splošne razorožitve, da se narodi osvobodijo neznošnjih bremen ter poravnajo potom za vse obveznega razsodišča mednarodne spore.

Delavski razred mora nadalje zahtevati vse one socialne pravice, ki mu gredo, ter zlasti tirjati čim širšo izgraditev delovnega prava.

Mednarodna delovna zakonodaja ne sme ostati mrtva črka. Dogovori morajo postati potom zakonitih določil živo dejstvo.

Ustvarjajoč delavski razred, ki je vir vsega bogastva in od katerega dela živi cela človeška družba, zahteva svoj delež pri nadzorstvu, upravi in organizaciji produkcije ter pri razdelitvi dobrin.

Trdno treba vztrajati pri ohranitvi osemurnega dela in socialnega zavarovanja teh dveh najvažnejših doslej pridobitvenih pozicij, ter delati nepretrgoma za njuno posplošenje.

Pridobitev pravice soodločevanja delavcev ter organizacija gospodarstva sta nujno potrebna za uspešno odbijanje kapitalističnih uplivov ter pripravljanje takega socialnega reda, v katerem ne bodo sadovi dela pripadali samo posedujočim in privilegiranim, marveč celokupnosti.

Z zmago teh zahtev bo delavski razred dokazal, da je zrel za uresničenje svoje zgodovinske naloge: osvoboditev dela potom miru in socialne pravičnosti.

Te zahteve morajo dati svetovnemu delavskemu prazniku leta 1924 smisel in stljaj.

Povsod, med delavstvom vseh dežel, mora odmevati ta proglas Mednarodne Strokovne Zveze! Te velike manifestacije proletarijata morajo biti impozantni dokaz njegove moči, njegove probujajoče se zavesti, njegove zmagovite volje!

Za boljši obstanek!

Za socialno pravičnost!

Za svobodo!

Za svetovni mir!

Za Mednarodno Strokovno Zvezo:

L. Jouhaux (Francija), Th. Leipert (Nemčija), Dora Martens (Belgija),

podpredsedniki.

I. Oudgerst, Joh. Sassenbach,

I. W. Brown,

tajniki.

Kongres Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije.

Dne 27. in 28. aprila t. l. se vrši v Beogradu prvi redni kongres Glavnega Radniškega Saveza (Glavne Delavske Zveze) Jugoslavije. Tu se bodo zbrali iz vse države delegati onih naših strokovnih organizacij, ki so priključene Mednarodni strokovni internacionali v Amsterdamu.

Kongres bo važen mejnik v zgodovini našega strokovnega pokreta. Z njim se bo zaključila doba petletnih konsolidacijskih poskusov, nadaljnje delo pa se bo postavilo — za to nam daje temeljita predpriprava za kongres sigurna jamstva — tako v idejnem, kakor v organizatoričnem oziru na zdrave temelje.

Po vojni se je imel boriti naš strokovni pokret s silnimi težavami.

Ena največjih je svetovnega značaja, zato naj jo najprej omenimo. Komunistična stranka si je hotela naše strokovno gibanje popolnoma podvreči. To se ji sicer ni popolnoma posrečilo, vendar

pa je s tem močno vplivala na razvoj naših strokovnih organizacij. V preteklih letih smo imeli več mezdnih gibanj, kjer niso odločali samo izvoljeni odbori strokovnih organizacij, ampak tudi nevidne sile komunistične politične stranke, ki so dajale mezdnim gibanjem političen značaj in tirale strokovne organizacije v borbe, kojim niso bile dorasle. Marsikak velik neuspeh ima tu svoj vzor. Zato bodo potegnili naši strokovničarji na kongresu na to stran jasno črto:

Izvolili bodo strokovno vodstvo, ki mora biti v strokovnih zadevah na vse strani neodvisno. Razmerje strokovne organizacije do delavskih političnih strank mora biti tako, kakor razmerje med dvema vojskama, ki streme po različnih potih za skupnim ciljem.

V akciji v svojem področju morajo biti strokovna in politična organizacija samostojni, vendar jih družijo interesna skupnost in isti cilj.

Po težkih izkušnjah iz poveljne dobe se zbira jugoslovanski strokovni pokret na tem temelju, ki je ob enem idejni temelj na katerem se je združila ogromna večina svetovnega proletariata, priključenega Mednarodni strokovni internacionali v Amsterdamu. V nasprotju s prejšnjimi kongresi, gredo naši strokovničarji na kongres, ki je pred nami, v tej važni točki idejno opredeljeni in enotni.

Druga težava, ki jo bo, kakor upamo ta kongres srečno premagal, pa je bila ta, da se razvija naš strokovni pokret v novi državi, ki je sestavljena z delavcev z različno preteklostjo in zgodovino. V tej državi imamo početke strokovne organizacije, — ki jih pa ni lahko združiti v enoto. Zlasti, ker imamo opraviti tudi s posebnimi razmerami, tako da se tujih vzorov ne da vedno samo prenašati in kopirati. Prejšnji ujedinevalni poskusi so ostali pogosto le na papirju. Deloma radi idejne razdvo-

jenosti, ki smo jo zgoraj omenili, deloma pa zato, ker smo se preslabo poznali in se vsled tega zadovoljevali z resolucijami, ki niso dovolj urejale in zadrževale posameznim organizacijam nemotenega funkcioniranja.

Na ta kongres gremo tudi v tem oziru drugače pripravljeni. Pravila in pravilnik, ki se predložita kongresu v odobritev sta vsestransko premišljena osnutka. Delegati iz Slovenije so o obeh osnutkih strokovne komisije ponovno razpravljali. Vse, kar so smatrali za potrebno v interesu razvoja naših strokovnih organizacij je centralna uprava GRSJ. tudi uvaževala.

Temeljita predpriprava, ki je vse upoštevanja vredne predloge že vnaprej uvaževala, bo omogočila delegacijam iz Slovenije, in upamo, da tudi iz drugih pokrajin, da bo kongresu predloženi osnutek kot temelj bodoče organizacije našega strokovnega pokreta.

Tako upamo, da bo kongres upravičil nade, ki jih ne stavljamo vanj samo mi, ampak vse mednarodno strokovno gibanje.

S kako pozornostjo zasleduje cela internacionala naš pokret je razvidno

že iz tega, da bomo mogli pozdraviti ob tej priliki v svoji sredi tudi tajnika Mednarodne strokovne internacionale s. Sassenbacha, ki ga ob tej priliki med nami prav posebno pozdravljamo.

Ig. Mihevc:

Hugo Stinnes.

Najizrazitejši kontrast med izkoriščujočim kapitalizmom in izkoriščanim proletarijatom je pač tvoril mož, o katerem prinašajo te dni časopisi celega sveta posmrtnice. Mož sila enostavne zunanosti in še enostavnjega zunanega življenja je v zadnjem času takorekoč imel v svojih rokah usodo nemškega gospodarskega življenja. On je bil in ne nemška vlada, s katerim so se hoteli pogajati Francozi glede Porurja. Hugo Stinnes, najbogatejši človek Nemčije, bi bil s svojim premoženjem lahko rešil vsa reparacijska vprašanja svoje domovine. Vsa nemško gospodarska-politična javnost je gledala zadnje čase na tega moža, v čigar rokah je ležala sanacija nemške valute. Milijonoma stradalajočih je lebdelo na ustnicah ime Hugo Stinnes. Edino on je bil, katerega niso vrgli viharji razmer v porurskem ozemlju, kajti Hugo Stinnes, velekapitalist in veleindustrijalec je bil zaščiten od zdrave valute tujih držav, katere je znal z vso previdnostjo zainteresirati v svojih industrijah. Moč mednarodno organiziranega kapitalizma je prišla do polnega izraza ravno v Hugo Stinnesu, katerega padec bi pomenil polom mnogih kapitalističnih družb na vsem svetu.

Nad 300.000 ljudi je bilo popolnoma odvisnih od Stinnesa, ki se je izkazal kot najljubšeji nasprotnik izkoriščanega proletarijata. Njegove ogromne tovarne so zaposlovale zaposlovalne tisoče delavstva, ki je zaman trkalo na vrata mogočnega gospodarja za izboljšanje mizernih razmer. Hugo Stinnes se je igral z delavstvom, kakor otrok z žogo. Dobro se je zavedal, da njegov kapital poplavlja svet in da mu je treba le migniti in prihiteli bodo množice brezposelnih, ki bodo popadke ponudeni jim košček kruha. Zato delavske stav-

ke v Stinnesovi industriji niso imele za delavstvo nikdar povoljnega uspeha.

Hugo Stinnes bi si bil lahko pridobil kot človek nevenljiv spomin, ako bi bil odpomogel eni največjih nesreč nemškega naroda, brezposelnosti. — V njegovih tovarnah je bilo dovolj prostora za tisoče gladnih, ki so oblegali noč in dan njegove tovarne, proseč kruha za sebe in za svoje otroke. Toda Hugo Stinnes je gledal na vse te množice z brezčutnim pogledom. Pustil je na cesti na stotine družin, češ, da njegova industrija hira in da mora skrčiti delovni aparat. Na drugi strani pa so se mu kopičili milijoni in milijarde.

Hugo Stinnes je bil v zadnjem času gospodar situacije v Nemčiji. Sam delaven a neizrečeno skop in sebičen, ni hotel posegati v aktualna državna vprašanja in bil bi mirne duše dopustil, da poleg njegovega ogromnega bogastva pogine ves nemški narod od gladi. Ni se spomnil, da so mu najbednejši njegovi rojaki orali ledino takrat, ko on ni sanjal ni, kakšni časi čakajo Nemčijo. In delavstvo mu je kopičilo bogastvo, s katerim je on razpolagal na najsebičnejši način.

Hugo Stinnes je umrl. Njegova dela so ostala. Ob njegovi smrti si je globoko oddahnil proletarijat, a v grozi je zatrepalo marsikatero kapitalistično sree. Hugo Stinnesu konkurirati je bilo nemogoče, kajti on je bil tisti, ki je ustvarjal in rušil podrejeno mu industrijo potom delnic. —

Proletariat s Stinnesom ni izgubil ničesar. Pravitako nemški narod ni izgubil s Stinnesom drugega, kot markantno osebnost, ki je bila toliko proklinjana in zasovražena. Izgubil pa je z njim mednarodni kapitalizem najzvestejšega privrženca. —

Inozemski delavci.

Orjuna si je nadela nalogo, da izčisti našo zemljo vseh tujih elementov in prepreči vsako mešanje čiste nacionalne krvi naše rase. Zato stika po obratih in podjetjih za tujimi delavci, nameščenci, pa jih ovaja policiji, orožništvu in političnim oblastvom. Orjuna je začela torej svoj posel pri najnižjih, začela je pri nogah, mesto, da bi začela pri glavi. Riba pri glavi smrdi. Kaj ni tuj delavec, ki pride k nam za zaslužkom veliko manj nevaren, kakor pa oni, ki pride k nam s kapitalom, pa ima možnost, da svoje inozemstvo maskira z domačimi nacionalnimi predstavniki. Nešteto je slučajev, da je podjetje le navidezno naše. V resnici pa tiči v podjetju inozemski kapital, ki spravlja dobičke iz države. Delavec, inozemec, si ne dela prihrankov. Vsaj so mezde take, da mu niti za preživljanje ne zadošča. Toda, tuji kapitalist pošlje svojega slavnatega moža k Orjuni, plača zanj članarino, inserat in dotičnega smatrajo za narodno zaslužnega in narodno zavednega človeka. Da se mu pa tudi to izplača, zato poveča izkoriščanje domačih delovnih sil in upropašča narodno premoženje.

Kako je z inozemskimi delavci?

Priznati moramo, da smo v gotovih strokah na dopotovanje inozemskih delavcev navezani. In pribiti moramo, da bomo na dopotovanje inozemskih delavcev še dogleden čas navezani. — Ministrstvo za socialno politiko sicer naloži podjetniku, ki namesti inozemskega delavca, da mora nastaviti v svojem obratu takoj tudi domačina, da se poslu, ki ga more opravljati inozemec, priuči, toda: zanimiva bi bila ugotovitev, koliko podjetnikov se ravna po tem nalogu ministrstva. Kajti to pa zadeva že podjetnikov dobiček in pred podjetnikom dobičkom mora utihniti in molčati tudi nacionalna zavest. Zato se vrsti inozemski delavec za inozem-

skim delavcem v obratu, naši ljudje pa porivajo po dvoriščih karjole in prenašajo tovore.

In tega Orjuna tudi še ne ve. Podjetniki hočejo imeti cenjenih delovnih sil. Za časa občutne brezposelnosti v tujih državah z veseljem sprejemajo v delo tuje delavce, da večajo povpraševanje za delom in pritiskajo avtomatično mezde navzdol. Vsaj se s tem veča narodno premoženje, če spravimo večji dobiček v žep, pravijo podjetniki. Svoji narodni zavesti, čistemu narodnemu prepričanju pa se oddolži s tem, da vrže dinar ali dva v narodne namene. Za ta dinar pa ga te javno pohvalijo in proglašajo za zaslužnega moža.

Veliko boljše bi storila zato Orjuna, če bi posvetila vso svojo pažnjo in pozornost podjetniškim krogom. Podjetniki, bodisi Nemeč, Italijan ali domačin, se lepo zedinijo in soglasijo, kadar je treba oškodovati domačega delavca. V koncertu podjetnikov svira Nemeč isto violino, kot domačin. V lepi skupni harmoniji čuvajo nemški, slovenski podjetniki svoje pridobitve inetreše, deveta briga jim je »narodov blagor«.

Po ukazu ministrstva za socialno politiko so morali prijaviti vsi podjetniki do 5. aprila svoje inozemske delavce pristojnim inšpekcijam dela. Opozarjamo, da morejo te prijave služiti v smislu zakona o zaščiti delavcev le ugotovitvam, če se je ravnal delojemalec pri izvajanju zakonitih določil in služiti za morebitno podlago kaznovanju podjetnikov. Da bi pa inšpekcije dela morda same vršile kontrolo o upravičenem bivanju inozemcev, zato manjka vsakršna zakonska osnova. Povsem nedopustno pa bi bilo, da bi inšpekcijam dela bil glas Orjune merodajen. Delavski razred bo gledal, da inšpekcije dela ne bodo postale ekspoziture — Orjune.

Nazaj v enotno železniško organizacijo.

Piše: — p —

V času prevrata je štela železničarska organizacija »Splošno pravovarstveno in strokovno društvo« 59 članov. Po mirovni pogodbi je bila Avstrija decimirana. Če bi razmerje v organizaciji ostalo isto, bi se moralo število članstva vsaj za toliko skrčiti, kolikor članov je pripadalo od Avstrije odcepljenim deželam. Ali avstrijski železničarji so spoznali moč organizacije. Takoj so opustili vse separatistične žel. organizacije zavedajoč se, da v narodno ujedinjeni državi so nacionalne železničarske organizacije brezpredmetni balast pred gospodarskim polomom. Boji, ki jih je enotna organizacija izvojevala so prinesli železničarjem plačilni indeks, po katerem so se urejevali stopnjevale z naraščanjem draginje njih prejemki.

Število organiziranih članov se je potrojilo. V sled silnega naraščanja članov si je železničarska organizacija pridobila tako moč, da se n. pr. niti en vozni red ni izdal, ne da bi se preje obvestilo organizacijo o nameri železniške uprave. In ko so lansko leto poskusili višji uradniki juž. železnice uprizoriti štrajk, ne da bi se bili preje sporazumeli z organizacijo železničarjev, je ta uprizoritev klavirno propadla. Avstrijska železničarska organizacija si je znala ne le ohraniti pridobitve prejšnjih let, marveč k tem uvrstila še število povojnih pridobitev. Izpopolnila je pravila provizijskega in penzijskega statuta, statut poklicne zavarovalnice, se je temeljito zboljšal itd.

Res je, da je tudi delavska soc. demokratska stranka stala svojim politič-

nim članom železničarjem pri vseh bojih ob strani. Skratka rečeno: V Avstriji so železničarji koncentrirali vse svoje sile vsled česar so potrojili moč svoje organizacije s katero so dosegli neprecenljive uspehe. Slovenci, pa kakor da ne bi nikdar poznali avstrijsko strokovno šolo, smo fantazirali o diktaturi proletariata, pa pri tem pozabili združiti vse železničarje v močno strokovno organizacijo. Igrali smo krščanske socialce, narodne socialce, komuniste in socialiste.

Ko pa je prišel prvi neuspeh te otročje politike, pa smo iskali krivce. Eni so dolžili socialpatriote, da so jih izdali, drugi komuniste, tretji najbolj »kunštni« so jo pa pogruntali, da jih je ta in oni vodja organizacije prodal, kakor se prodaja krave, ovce in kozle.

Vsi pa so pozabili poiskati pravega krivca, ki ni le razbil železničarsko organizacijo do nemoči. In ravno vsled te nemoči so nam vzeli vse pridobitve, ki smo jih pridobili v dobi razsula Avstrije. Med tem ko se železničarji prepirajo kdo jih je prodal, jim železniška uprava jemlje kos za kosom. Penzijski sklad železničarjev je pobasala država — isto se pripravlja s provizijskim skladom za delavce. Personalne komisije, delavski odbori, vse to je šlo po vodi.

Železničarji stisnite pest — združite se v enotni organizaciji, da zadobite zopet moč in z njo spoštovanje.

Poženite plačane razdiralce proletarske složnosti, zavedajte se, da brez organizacije ne pomenite nič, pa bodete našli pot nazaj v enotno organizacijo.

Udeležite se vsi manifestacijskega zborovanja!

Rudarsko zavarovanje.

Obvezno zavarovanje rudarjev zoper bolezen, nezgode, starost in smrt, je stopilo v veljavo šele z uzakonjenjem zakona o bratovskih skladnicah z dne 28. julija 1889 (drž. zak. št. 127) izpopolnjeno z naredbami zakona z dne 17. septembra 1892 (drž. zak. št. 178).

Namen tega zakona je bil delno ustreči neprestanim zahtevam rudarskega delavstva po socialnem zavarovanju. Ta zakon, ki je bil prikrojen, popolnoma težnjam in samopašnosti rudarskih podjetnikov in rudarskih oblasti, je nudil samo delno pomoč v slučaju bolezni in nezgod, popolnoma nezadostno pomoč pa za slučaj onemoglosti, starosti in smrti. To stanje je trajalo do ureditve zakona o zavarovanju delavcev z dne 13. junija 1922. Ta zakon je sicer demokratičnejši v mnogih ozirih ter daje možnost do višjih podpor in dajatev. Ob enem pa tudi višje obremenjuje delodajalca kot delojemalca. Glavno dobro tega zakona je, da je obvezen za vse delavstvo vseh strok te države, ter jemlje vsako absolutno moč delodajalcev nad delavskim zavarovanjem. — Napaka v tem zakonu je največja ta, da se takoj z njegovo veljavnostjo ni razpustilo vseh bratovskih skladnic ter priklopilo rudarsko delavstvo k splošnemu zavarovanju delavcev ter se pravi samo: v § 158: bratovske skladnice se smejo ustanovljati pri rudarskem podjetju, ki ima nad 2500 delavcev. Predpisi za bratovske skladnice veljajo isti, kakor za prometna podjetja v smislu tega zakona. Točnejše predpise izda z naredbami minister za socialno politiko sporazumno z ministrom za šume in rude.

To priliko so pa izrabili rudarski in plavžarski podjetniki v to, da se razbremenijo obveznosti, ki bi jih imeli v tem oziru na podlagi zak. o zavarovanju delavcev, da so pritisnili na ta-

kratnega ministra za socialno politiko dr. Zerjava, da je moral izdati naredbo, da ostanejo predpisi dosedanjih bratovskih skladnic še v veljavi do leta 1925. S tem je začasno urejeno pri rudarjih samo bolniško zavarovanje in še zato mora rudarsko delavstvo prispevati od 2—5 odstotkov višje, kot pa ostalo delavstvo, ki ima pa potem ravno iste prejemke kakor ostalo delavstvo. Popolnoma nerešeno je pa še nezgodno starostno in smrtno zavarovanje. To skušajo gg. podjetniki rešiti do leta 1925 in sicer z novim zakonom o bratovskih skladnicah. Projektom za nameravani zakon so izdelali gg. že nebroj. Eni plesnijo po predalih ministrstva za rude in šume, drugi zopet napolnjujejo predale in delajo skrbi rud. glavarstvu v Ljubljani, tretji pa se prereševajo po raznih konferencah Zveze industrijalcev. Mi smo že imeli enkrat čast se seznaniti z enim takim nečisto spočetim projektom, zamišljenim od gg. predstavnikov kapitala. Kako pa izgleda ta nedolžna stvarca:

Glavni namen rudarskih podjetnikov v tem projektu je:

1. izbežiti se v veliki meri sitnih stroškov za to zavarovanje ter obenem znižati vse dajatve v vseh ozirih;
2. postati neomejen gospod nad socialnim zavarovanjem delavstva, kjer ne sme isto imeti nobenega vpliva na to zavarovanje;
3. popolnoma izločiti rudarsko delavstvo od splošnega zakona o zavarovanju delavcev. V celoti je ta projekt še bolj nazadnjaški, kakor je sedajni zakon o bratovskih skladnicah. Zatorej bo naloga vsega rudarskega delavstva, da se z vso odločnostjo upre tej nesramni nakani rudarskih podjetnikov in si izvojuje svoje zavarovanje v vseh ozirih na podlagi splošnega zavarovanja delavcev. Kapitalisti, roke proč od naše socialne zakonodaje!

F. Svetek: Razmerje med Svobodo in UDR.

Slovenci smo narod, ki ne mara novotarij. Če bi ne bilo zunanega sveta, ki nam od časa do časa vendar usili, kak nov problem, bi še danes lahko izhajali brez hiš v 4 nadstropja, brez železnic, avtomobilov in seveda aeroplanov in radiotelegrafa.

Vse te novotarije so nam bile usiljene in ne bodo dobile od omizja pri

»Fajmoštru«, kjer se zbirajo vodilni možje naše politike, nikdar blagoslova. Takle duh veje po naših mestih in vaseh in nič ni čudno, če dominira tudi v delavskih vrstah.

Povojna doba je prinesla s seboj celo vrsto problemov. V državoznanstvu in tehniki so nastopile spremembe, ki bodo v par letih postavile marsikatero

Proslavite dostojno 1. Maj!

staro resnico na glavo. Slovenci se seveda vsemu temu upiramo in bomo te nove stvari upeljali šele takrat — ko nas bo sila razmer v to prisilila.

Prvo je vprašanje nasilja, ki ga je kapitalizem organiziral vsepovsod tam, kjer je prihajalo delavstvo potom svoje številne moči do veljave. Nastopili so razni fašizmi, ki so z brutalnimi zamahljali uničili marsikak cvetoč delavski pokret. Ta dejstva so napotila vse najboljše organizatorje delavskega razreda do premišljevanja, kako bi se očuvala ognjišča bodoče kulture pred zločinskimi rokami plačanih band.

To je napotilo tudi nas, da smo ustanovili Udruženje delavskih rediteljev U. D. R., ki ima edino nalogo izvežbati mlade borce, ki bodo čuvali ostale organizacije, da bodo mogle nemoteno izvrševati svojo visoko poslanico.

Druga nova stvar, ki jo je prinesla s seboj povojna doba je pa:

Vzganjanje mladine v prosti naravi.

Tudi ta ideja je zajela v Evropi preko dva milijona mladincev, ki so se preoblekli v priproste zelene obleke in odhajali pri vsaki priliki v prosto naravo, utrditi si telo in prepородiti dušo.

Gotovo je, da bo ta organizacija dobila tudi v Sloveniji tal in da se bo razmahnila, če bomo to želeli ali ne.

Nam socialistom ni vseeno, kdo bo vodil množice slovenske mladine. Nam ni vseeno, kdo jih bo v prosti naravi šolal za bodoče življenje.

Zato smo morali poskrbeti, da se stvari taka organizacija v okvirju delavskega pokreta, da bo ta mladina ohranjena delavskemu pokretu. Da bo nekoč zmožna prevzeti vodstvo tega pokreta in z njim izvojevati boljši svet.

Ti dve ideji sta se pojavile in treba je bilo z njima računati in jih izkoristiti v delavski prid.

V Nem. Avstriji so sodrugi razumeli važnost teh stvari in so že pred vojno organizirali t. zv. delavske skaute (Pfadfinder) takoj po vojni so pa organizirali tudi reditelje organizacije po imenu »Schutzbunde«.

V Sloveniji smo morali računati z malenkostnimi razmerami zato smo te dve novi panogi organizirali v eno pod imenom U. D. R.

Starejši člani (črne pentlje) vežbajo po načinu rediteljev in mlajši člani in

članice (rdeče pentlje) pa goje skautizem.

Sedaj je še treba, da razmotrivamo razmerje te nove organizacije do ostalih delavskih organizacij zlasti do »Svobode«, ki ima vsaj navidezno v nekaterih točkah sličen program.

Strokovne organizacije so se takoj ob ustanovitvi U. D. R. zavedale važnosti te nove organizacije in so mnogo pripomogle, da se je v tako kratkem času razmahnila. Zlasti ljubljanski kovinarji so storili več kot je bila njihova dolžnost. Politična stranka ima svoje notranje težave, vendar zna ceniti pomen U. D. R., ki ji je že na precej shodih pomagala vzdrževati red in jih očuvala pred nasilnimi razbijaji.

Tudi Svobodaši so v marsikaterem kraju pozdravili novo zaveznico. Nekateri so pa gledajoč bodisi iz ozkosrčnega, bodisi partizanskega stališča smatrali, da je ta novotarija odveč.

Nekateri so bili mnenja, da bi se morala ta nova organizacija tvoriti pod okriljem Svobode.

Zato je treba pojasniti, zakaj je bilo to nemogoče.

Pred vsem je treba pomisliti, da je taka obrambna organizacija vedno predmet najbesnejših napadov buržuazije. Če bi bila U. D. R. organičen del »Svobode«, bi ti udarci občutno motili »Svobodo« pri njenem kulturnem delu.

Drug razlog je pa ta, da Svoboda še dosedanjega delokroga ne obvladuje tako, kakor bi bilo želeli. Že sedaj so njene moči tako skromne, da živi največkrat ena podzveza na račun druge. Zadnje čase se je to jasno pokazalo, ko se je hotelo pojačiti telovadno gibanje, zato so pa druge panoge kakor, pevska, muzikalična, knjižnična in dramatična itd. precej zaostale. Če bi bili sedaj priključili še ta nov delokrog, bi bilo to hiranje še večje.

Zato je prav, da se U. D. R. samostojno razvija, seveda v zvezi z ostalimi organizacijami.

Rediteljska sekcija U. D. R. naj se podredi političnim in strokovnim organizacijam, skavtska naj pa stoji v zvezi s »Svobodoc«, ki naj potom svojih predavateljev tudi sem razširja socialistično kulturo.

S tem bo delokrog tako lepo omejen, da ne pride do nikakršnih trenj, razen pri onih, ki taka trenja iščejo. — S tistimi se bomo pa drugače pomenili.

Proslava 1. Maja.

Proslava v Ljubljani.

Na predvečer proslave (30. aprila) bo uprizorjena v dramskem gledišču, kakor smo že pisali, krasna socialna drama **BORBA**. Vstopnice po znižanih cenah naj naroče zaupniki posameznih organizacij pravočasno v tajništvu Strokovne komisije, v Šelenburgovi ulici.

MANIFESTACIJSKI SHOD 1. MAJA

se bo vršil letos na dvorišču hotela **TI-VOLI**. Za slučaj slabega vremena pa v dvorani hotela **Tivolij**.

Dohod na shod se bo vršil po skupinah. V ta namen so določena 4 glavna zbirališča.

I. Zelena jama ob 8. uri za naslednje kraje: Moste, Vodmat, Selo, Tomačevo, Vevče, Sneberje, Štepanja vas. Zbirališče v Zelenu jami pred Suhadolcem. Za glavnega reditelja te skupine je določen **s. Valentin Reje**.

II. Šiška (pred cerkvijo) ob 8. uri za naslednje kraje: Koseze, Zg. Šiška, Dravljne in Št. Vid. Glavni reditelj: **s. Jože Ogrin**.

Sprevoda iz **Zelene jame** in **Šiške** se pri prelazu na Dunajski cesti (Južni kolodvor) strneta v en sprevod, ter odkorakata skupno proti Opernemu gledišču, kjer se strneta s sprevodom iz **Vič-Glince** in **Krakov-Trnovo**.

Na čelu sprevoda iz **Zelene jame** koraka godba »Svobode« Moste. Sprevod iz **Šiške** vodijo čete Udruženja delavskih rediteljev v krojih.

III. Vič-Glince in **Rožna dolina**. — Zbirališče ob 8. uri pred gostilno **Amerika** (tobačni delavci počakajo pri lekarni »Kronac«). Glavni reditelj: **s. Iv. Ropret**.

IV. Krakovo-Trnovo ob 8. uri pri Št. Jakobskem mostu za naslednje kra-

je: Sv. Jakob, Hradeckega in Črna Vas. Glavni reditelj: **s. France Vidmar**.

Sprevoda iz **Vič-Glince** in **Krakov-Trnovo** se strneta na **Rimski cesti pod Lipo** v en sprevod, ter odkorakata pred **Operoc**, kjer se snideta s sprevodom iz **Zelene jame** in **Šiške**. Tu se strneta oba sprevoda v en skupen sprevod, ki odkoraka na **manifestacijski shod pred hotel »Tivolik«**.

Vspored **1. Majske proslave** v **Zagorju**. Ob pol 7. zjutraj odhod iz **Kisovca** na **Loke** in iz **Lok** v **Zagorje**. Iz **Zagorja** nazaj na **Toplice** pred rudniško restavracijo, kjer se ob pol 9. uri vrši javni shod. Po shodu je razhod. Ob 1. uri popoldne je odhod izpred rudniške restavracije na **Toplicah** na **Loke**, kjer se zberejo sodrugi iz **Kisovca** in **Lok** do pol 2. ure. Potem skupen odhod na **Toplice Medija-Izlake**, kjer priredi dramatični odsek »Svobode« dramo »**Jakob Rudač**« (drama v 3. dej.) ob 3. uri popoldne, v prostorih termalnega kopališča **Izlake**. Po igri je prosta zabava v gostilni **Jakob Hribar** na **Izlakah**. Pri celi popoldanski proslavi sodeluje godbeni odsek »Svobode«. Za slučaj eventualnih zadržkov se vrši dopoldne ob pol 9. uri samo shod.

Šoštanj. Krajevna pol. org. **SSJ** podr. Osrednjega društva usnarjev in podružnica »Svobode« prirede proslavo **Prvega maja** s sledečim sporedom: Ob 5. uri zjutraj budnica, ob 8. uri zbirališče pred gostilno **Toter**, odkoder se razvije manifestacijski obhod po mestu in ob desetih javen shod na glavnem trgu. Popoldne ob dveh se zopet zberejo pred gostilno **Toter** in napravimo pešizlet v **Penk k Mešiču**. Zvečer ob

šestih se vrnemo nazaj v mesto, nakar priredi zvečer ob osmih v hotelu »**Jugoslavija**« alegorično živo sliko z deklamacijami, po kateri se vrši prosta zabava. Povsod sodeluje šmihelska godba na pihala.

Na predvečer in na dan **Prvega maja** bodo prodajale sodružice cvetlice v prid knjižnice »Svobode«. Ker je dobra knjiga za vzgojo in izobrazbo delavstva največje važnosti in ker je naša skromna knjižnica pri »Svobodi« nujno potrebna izpopolnitve in popravil, apeliramo na sodruge, da pridno segajo po teh cvetlicah. — Krajevna politična organizacija **SSJ** v **Šoštanju**.

Praznovanje 1. Maja v okrožju Žalec pri Celju. Vse strokovne organizacije žalskega okrožja so sporazumno sklenile proslaviti praznik **Dela** v sledečem sporedu: **Rudarji** iz **Zabukovce** se zberejo ob 8. zjutraj pri društvenem lokalu **g. Iv. Cocej** in korporativno odkorakajo ob četrni na 9. na **Koseze**, kjer se pri mostu **Patrovče** združijo z **rudarji** in **tovarniškim delavci** iz **Liboj**, katerim svira njih **tamburaško društvo**. Potem skupno dospé na **Petrovško križišče** pri veliki cesti, kjer jih pričakujejo **porcelanski delavci** iz **Gotovelj**, skupno z žalskimi sodrugi, na kar je skupni manifestacijski pohod v **trg Žalec**, kjer se vrši **delavski shod** ob 10. uri na dvorišču **g. Janič**. Vabijo se tudi vse druge stroke in politične organizacije, da se pridružijo tej manifestaciji; kajti 1. Maj je skupni praznik vsega **proletariata**. Zavedajte se torej svojega **proletarskega pokolenja**, in nihče naj ne manjka ta dan med našimi vrstami! Vsi na plan, da pokažemo složno moč naših enotnih vrst! **Živel 1. Maj! Živel enotni proletariat!** Odbor.

Razpored proslave Prvega maja v Celju.

Po sklepu **majskega odbora** za **Celje** in okolico se bo proslava **Prvega maja** proslavljala na sledeči način:

Na predvečer proslave **30. aprila** bodo priredile kulturne organizacije »**Svoboda**« in »**Naprejk**« v **Celju** ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani **Narodnega doma**, pri pogrnjenih mizah, kulturni večer s sledečim sporedom:

1. **Tamburaški zbor »Svobode«** — Tihim korakom, koračnica.
2. **Deklamacija o delu.**
3. **Del. pevsko društvo »Naprejk«** — Prvi Maj.
4. **Tamburaški zbor »Svobode«** — Savski valovi, valček.
5. **Dramatični odsek »Svobode«** — Dva svetova, soc. slika.
6. **Tamburaški zbor »Svobode«** — Hrvatsko kolo.
7. **Del. pevsko društvo »Naprejk«** — Noč na moru.
8. **Dramatični odsek »Svobode«** — Odpuščeni, soc. slika v 1. dej.
9. **Tamburaški zbor »Svobode«** — Vatrokasei, koračnica.

Naše organizacije.

Železničarji.

Posredovanje Delavske zbornice za zboljšanje položaja železničarjev.

Povodom državne konference železniškega osebja **Južne železnice**, ki se je vršila v **Celju** 6. aprila t. l. in ki je sprejela resolucije, ki so se poslane preko **Saveza železničarjev Jugoslavije** na **Delavsko zbornico** v **Beogradu**, je ukrenila ista potrebne korake. Centralno tajništvo **Delavskih zbornic** v **Beogradu** je naslovilo na ministra **saobračaja**, odnosno na **Generalno direkcijo** v **Beogradu** sledečo spomenico: **Železniško osebje** bivše **Južne železnice** se je s konference, ki se je vršila v **Celju** 6. aprila t. l. obrnilo na naše tajništvo s prošnjo za intervencijo pri ministrstvu **saobračaja** odnosno pri **generalni direkciji**, da bi se:

1. Da se takoj prične z reguliranjem **delavskih mezd** po **delavnicah**, **sekcijah** in **proгах** v smislu **naredbe g. ministra saobračaja** z dne 18. avgusta 1923, br. 6705.
2. V kolikor to reguliranje n bi moglo biti gotovo do 16. aprila, in bi delavci dotlej ne dobili kakih poviškov na plačah, da bi se jim izplačalo v na-

10. **Del. pevsko društvo »Naprejk«** — **Gorjanska**.

11. **Dramatični odsek »Svobode«** — **Samoosvobojenje**, slika.

12. **Tamburaški zbor »Svobode«** — **Na valovih jadranskega mora**, valček.

13. **Del. pevsko društvo »Naprejk«** — **Vabilo**.

14. **Tamburaški zbor »Svobode«** — **Kroz vatro, koračnica**.

Vstopnice za ta kulturni večer se dobijo pri vseh zaupnikih strokovnih, kulturnih in političnih organizacij, nadalje v **Delavskem tajništvu**, **Vodnikova ulica 3** in v **Konzumnem društvu**, **Kralja Petra cesta**.

Dne 1. maja ob pol 10. se bo vršilo **manifestacijsko zborovanje** na **Dečkovem trgu**, za slučaj slabega vremena pa v veliki dvorani **Narodnega doma**.

Dohod na zborovanje se bo vršil po skupinah. Glavno zbirališče za vse predkraje, **Štore**, **Pečovnik**, **Gaberje** in tudi za mesto **Celje** je **Gaberje** pred **Sokolskim domom**.

Vse skupine morajo biti na glavnem zbirališču ob ¼ na 9; ob 9. uri odkorakajo na **Dečkov trg**, kjer bo **manifestacijsko zborovanje**. — **Odbor za proslavo 1. maja** v **Celju**.

Prevalje! Popravek in raztolmačenje nekaterih točk v članku **priobčenem** v predzadnjem »**Delavcu**« z dne 3. t. m.

1. **Odprto pismo g. A. Dobr.** — Ta stavek naznanja, da to pismo, ki je bilo v zgoraj omenjenem listu priobčeno, je smatrati za odprto, ne pa kakor si Ti predstavljaš, da je bilo Tvoje pismo meni poslano odprto. Zato pustite pismo ono, ki je pri tem nedolžen.

2. **točka v 12. vrsti** se mora čitati tako-le: ker jaz danes nisem niti član te organizacije ozir. podružnice itd.

6. **točka v 8. vrsti** se mora čitati: ne pa Ti **privandranec** ozir. šele prišlec v tovarno.

7. **točka v 13. vrsti** se naj čita: in baje le za požirek alkohola, kakor se je že 1. 1919 **Led**. sam izrazil po enem kler. sest. t. d. v 20. vrsti se naj čita, kar ima potemtakem pri nejm tudi prednost,

10. **točka v 8. vrsti** se mora čitati: le enin par tako lepih pisem Vam še manjka, kakoršnega ste že meni enega poslali. — **Nasvidenje** takozvani **mlečnozobi antekrist**.

Celje. **Stavbinska stroka**. V nedeljo dne 27. aprila se bo vršilo javno zborovanje ob 10. uri dopoldne v gostilni pri **Janžeku** za kresijo v **Celju** s sledečim dnevnim redom:

1. **Kolektivna pogodba** za **gradbeno stroko** za leto 1924;
2. **Nova pravila** in **pravilnik** **Splošne delavske Unije** v **Celju**;
3. **Pomen** in **potreba** **delavske strokovne organizacije**;
4. **Volitev** **tarifarnih odborov** in **zapupnikov**;
5. **Razni predlogi**. —

Odbor.

prej na račun poviškov, a vsakemu najmanj po 250 dinarjev, da bi za predstoječe velikonočne praznike delavci ne ostali brez vseh denarnih sredstev.

Tajništvu je čast sporočiti te vse-kakor opravičene želje železniških delavcev s prošnjo, da bi se v najkrajšem času te želje izpolnilo, ker smo prepričani, da je njih materialni položaj v resnici obupen!

Za central. tajništvo **Delavskih zbornic**:

Dr. Živko Topolović s. r., tajnik.

Ta resolucija je bila pravočasno predana g. ministru **saobračaja**. Bila je v osebni intervenciji tudi podprta. Gosp. minister je obljubil, da vzame vprašanj takoj v pretres in potem ukrene, kar bo v njegovih močeh. Pripominjamo, da homo tekom časa intervencije ponovili, tako, da zahteve celjske konference ne bodo ostale le na papirju.

Stanje železniškega vozovnega parka v Jugoslaviji.

Beogradski dnevnik »Podneć od 3. aprila poroča sledeče glede naših prometnih sredstev in prometne politike. V tem trenutku imamo na državnih že-

leznica v prometu na normalnotirnih progah, 1055 strojev in izven prometa, to je pokvarjenih, 866 strojev.

Vozov imamo v prometu 24145 in izven prometa, 17706. Strojev ozkotirnih prog: 390 in izven prometa 313. Vozov ozkotirnih prog: 3650 v prometu in 1210 izven prometa. Celotno ogromno število nerabnih tedaj popravila potrebnih lokomotiv in vagonov, stoji po raznih žel. postajah ter čaka na svojo usodo, t. j. da bo tam zrjavelo ter segnilo, med tem ko je tako velikanska potreba tega materiala. Drugi tir proge Dajč—Subotica je poln popravila potrebnih vozov, med tem ko država poseja iz inozemstva vozove, za katere mora ogromno najemnino plačevati.

Nadalje posnemamo iz omenjenega poročila še to le: Za časa ministirovanja gosp. Korošca, se je obrnil inženjer Kriler-Vajnovski, na vlado s ponudbo, da je pripravljen zgraditi eno veliko moderno delavnico in eno kurilnico, kjer bi se popravljali stroji in vozovi in sicer popolnoma na lastne stroške. Stavil je vladi samo ta pogoj, da ne bo tekom deset let dajala naših strojev in vozov v inozemstvo v popravilo. Po desetih letih preidejo delavnice brezplačno v last države.

Gospodin minister Korošec je odbil ta predlog ne hotoč niti o njem razpravljati, med tem ko danes čaka tako veliko število vozil na popravilo, kar gre v milijardo škodo. Interesantni so ti podatki, ki naravnost z bengalično lučjo osvetlujejo, takozvani boljševidem od zgoraj — se ve — v slabem pomenu besede. Pop Korošec minister za železnice ali kozel za vrtnarja, je vse eno. In ta človek se tudi z vsemi štirimi, da bi zopet prišel do ministra saobračaja! Nečemo reči s tem, da so njegovi nasledniki kaj boljše od njega, toda klerikalni listi so leto in dan polni graje in kritike čez državno upravo, kjer se zabavlja čez nesposobne »Srbe«. Vprašamo: s kakšno pravico?? Če Srbi niso zmogni tedaj bi bila prokleta dolžnost Hrvatov in Slovencev, da jim pokažejo ter jih pouče. Zakaj pa je hodil pop Korošec v rimsko in dunajsko šolo, če ni znal nič boljše pokazati. Menda je Korošec ravno tako sposoben za železniškega ministra, kakor njegov tovariš dr. Leskovar za prekaževalca!

Ako bi bila vsa ta ogromna množina vozov in strojev popravljena in sicer doma, ne bi bilo brezposelnosti, denar bi ostal v deželi, podjetniki bi imeli dovolj vozov na razpolago, da ne bi produkcija zastajala, ne bi trebalo popravil v tujini drago plačevati, kar bi koristilo naši valuti in železničarjem bi se že davno bile lahko plače zvišale in ne bi bilo treba železniških tarifov višati.

Toda ne! Tako se mora v državi gospodariti, da gre državno gospodarstvo k vragu. Kdor pa takšno gospodarstvo kritizira, je nevaren element, boljševid in bogsigavedi kaj ne vse. Takšnega človeka je treba izročiti državnemu pravdniku — ga obtožiti radi ščuvanja itd. Režima se ne sme napadati. Toda državljani, ki imajo zdrave možgane, naj sami sodijo, kdo je škodljivec. Proč s takimi ljudmi.

Korupcija v železniški upravi.

Korupcija je nekaka poveljna kuga, ki se ne stavi pred nobeno državno mejo. Našemu pokojnemu prometnemu ministru Jankoviču, sedaj tudi njegovemu nasledniku (ki je tudi že pokojni) Kojiču, kakor znanemu Lazi Markoviču se marsikaj očita, toda ti si s tem ne pokvarijo teka zavedajoč se, da niso osamljeni. Ne le samo v državi marveč tudi izven države. Kar delajo v Jugoslaviji radikalni, to delajo na Čehoslovaškem narodni socialisti. Znana je zadeva s špiritovim fondom, iz katerega je narodno socialistična stranka prejela 3 milijone Kč oziroma 30 milijonov KJ. Sedaj pa so prišli gospodu železniškemu ministru Stříbrnemu na sled, kako on dobavi premog in drugi material. Danes samo konstatiramo, da se gospodu ministru navaja konkretne slučaje, ki so naravnost neverjetni. Gospod Stříbny je prišel ob prevratu v politično življenje ubog kot cerkvena miš, sedaj pa je mali Rothschild. On poseduje vile, on drži automobile, on jezdi vsak teden s celo svojo družino na polno-

krvnih konjih na sprehod. Toda ministrskega stolčka se ravnotako trdno drži kot naši radikalni. Korupcija je sicer znana vsem češkim železničarjem, zato pa je začelo v »Jednoti« pred par tedni silno pokati. Te dni se vrše tam volitve zaupnikov v želez. odbore. Mnogi dolgoletni zaupniki »Jednote« so zapustili to lažiorganizacijo ter se pridružili »Uniji.« — Prihodnjé več!

Rudarska stroka.

Razmere v Trboveljskih revirjih.

Odkar je Trboveljska premogokop-družba s pomočjo neodvisnih demagogov zlomila vsako odporno silo rudarjev, je začela nastopati napram svojemu delavstvu z vso njej prirojeno okrutnostjo. Da je bila Trboveljska družba že pred vojno največja izkoriščevalka svojega delavstva, je razvidno iz tega, da so bili njeni rudniki samo takozvani »Taubenschlag« za rudarje, da so si vsi zavednejši rudarji rajše poiskali zaslužek v westfalskih rudnikih v Nemčiji.

Po vojni pa, — ker so se razmere povsem predrugačile, — je bilo naše rudarsko delavstvo primorano po večini ostati v rudnikih svoje ožje domovine. Vendar se je delavstvo prvotno kolikor toliko zavedalo važnosti svojega položaja. Marsikaj si je priborilo, in kar je najvažnejše, priborilo si je moralni vpliv povsod in tako tudi pri Trboveljski družbi. Družbi seveda to ni ugajalo in je skušala na vsak način delavstvu že priborjene pravice zopet odvzeti. Kar pa sama ni mogla doseči, je dosegla s pomočjo revolucionarnih pustolovcev in drugih takih temnih elementov. Ta proces se je vršil tako dolgo, dokler ni Trboveljska družba ob priliki zadnje stavke popolnoma strla vsako odporno silo delavstva. Sedaj pa se je pokazala družba v polni nagoti svoje reakcionarne pasilnosti napram delavstvu. To kar danes družba uganja s svojim delavstvom ni več človeško, temveč naravnost bestialno. Danes diktira visoke kazni za vsako malenkost, ne glede nato, ali to odgovarja predpisom njenega delavnega reda ali ne. — Danes se za vsako najmanjšo pritožbo od strani delavca istemu zagrozi z odpustom. Danes se delavstvu diktira izvršitev (Leistung) ne glede na to, ali so pogoji dani zato ali ne. In kako lepo se to izraža; slučaj Kodredež, paznik reče dva moža morata v 8 urah položiti 3 sklepe tračnic (3 Stoss Schienen) ako napravita imata vsak po Din 40.—, ako ne, imata samo 27 Din. V tem ko je toliko brezposelnih, in celo pri družbi sami, se je pričelo z redukcijo delavnikov (Schichtov) mora drugi del delavstva delati nadure, na delavnice in na nedelje. In če kdo protestira proti temu, se mu zagrozi z odpustom. Med tem ko družba pravi, da nima odjemalcev za premog, in ga res spravlja v skladišča, pa je ustavila vsa pripravljala dela, delavstvo pa je vse pogonala na odkope, in pri tem pa zahteva vedno večjo produkcijo. Kako blazen je njen pohlep po dobičku, je razvidno iz tega, da se je ukazalo rudarjem v Kisovcu, da morata dva rudarja v 8 urah nakopati 14 vozičkov premoga, kar je absolutno nemogoče izvesti celo pri rudniku z vso moderno tehnično opremo, še manj pa pri rudnikih Trboveljske družbe, ki nimajo skoro nobene tehnične opreme. In če preračunimo, da ima voziček povprečno 8 q netto in pri čiščenju odpade 1 voziček, ostane 13 vozičkov premoga to je 104 q in družba prodaja 1 q povprečno po Din 31.—, znaša 104 q Din 3224. Od tega dobita dva delavca, ako imata 4 člansko družino z vsemi dokladami vred po Din 56—59, znaša skupno Din 115. Iz tega je razvidno, navzlic vsem drugim izdatkom, ki jih še ima poleg tega družba, koliko morata za njo storiti dva delavca.

To zahteva družba od onega delavstva, katero je fizično vsled prenapornega dela in v glavnem v pomanjkanju zdrave prehrane že popolnoma izrpano in bolno, ne glede na to če pri tem pogine vse delavstvo z družinami vred, samo da zadovolji svojim požrešnim delničarjem v njihovem pohlepu po dobičku. Tukaj bo potreba pogledati javnosti v to gnezdo prokletstva, kjer lazijo okoli živi okostenjaki, ki v naj-

žalostnejši sliki predstavljajo vso krutost sedajne krivične človeške družbe.

Kriza v rudarski industriji.

V zadnjih letih se pojavlja v vsej svetovni industriji ogromna kriza, ki ima za posledico velikansko brezposelnost delavstva. Takšne krize se ponavljajo skoro perijodično; vendar še nobena prejšnjih kriz, ni nikdar tako globoko posegla v gospodarsko življenje delavca kakor dosedanja. Vzrok pojave teh kriz je iskati v kapitalističnem načinu proizvodnje produkcije, ki ne gre za tem, kolikor se za splošnost rabi, temveč da se produkcija dvigne do brezmejnosti, samo da kapitalizem pri tem ustreže svoji želji po večjem dobičku. Ako pa pride potem do zastoja na trgu, kapitalist pri tem zopet nič ne izgubi, in ako je končno le prisiljen, da zniža cene svojim produktom, napravi to zopet na račun delavstva s tem, da pritisne na njegov delovni čas in njegove plače. To je razvidno iz tega, da kapitalist v dobi dobre konjunktore, nikdar ne pritiska tako na podaljšanje delovnega časa in druge socialne pridobitve delavstva, kakor ravno ob času krize. Ta kriza katero so nekatere države že deloma prebolele, pa se je pojavila zadnji čas tudi v naši industriji. Posebno v premogovni industriji jo še po prevratu ni bilo. Sedaj pa je tudi tukaj. Danes se dela v državnih rudnikih in rudnikih Trboveljske družbe samo po 4 šihle na teden. Ob enem pa še gg. namigavajo z odpustom večjega števila delavstva. Pri vseh teh reduciranih delovnih dni, pa hočejo imeti še večjo produkcijo kakor pa poprej. Zakaj oni dobro vedo, da delavec že itak ne more se preživljati s sedanjim zaslužkom, bo, posebno ako ima akordno delo, skušal, da v 4 dneh napravi kolikor mogoče več, da se bo mogel preživeti in če pri tem pogine, kaj kapitalistu mar za to. Pa če so ti delavci reveži, so veliko večji reveži oni delavci, kateri delajo na gospodarski dnini; oni če izgube 2 šihla tedensko, ki že itak manj zaslužijo nimajo nikjer nobene možnosti, da to izgubo vsaj deloma krijejo. To stanje hoče kapitalist izrabiti v to, da bo razveljavil sedaj obstoječe kolektivne pogodbe, podaljšal delovni čas in dosegel poslabšanje socialnega zavarovanja rudarjev. Te nakane premogovnih kapitalistov pa bo rudarsko delavstvo preprečilo le, ako bo pametno, ter bo odklanjalo vsako nadurno delo, posebno pa oni rudarji, ki delajo v akordu, naj imajo pred očmi, da čim več bodo nagarali, toliko več bodo pripomogli, da bodo sami in njihovi tovariši morali v najkrajšem času, delati pod najslabšimi delovnimi pogoji, ali pa bodo na — cesti.

Črna. Vsem zavednim članom strokovne organizacije naznanjamo, da se bo odslej vsako nedeljo od 9. do 12. ure sprejemalo članske prispevke v društveni sobi nad Konsumom 1.

Podblagajniki, ki so bili izvoljeni za posamezne revirje, ostanejo tudi v nadalje kot organizacijski »Ekskretorji« in sicer za Jazbino: Ivan Krajger, za Žerjav: Vinko Prepotnik, za Črno: Filip Repanšek, za Heleno: Franc Trebovc, za Igerčevo - Neuburger: glavni blagajnik Jože Ipavc, za Peco: Gabriel Pungartnik. Nadalje opozarjamo vse člane, ki so s prispevki zaostali, da iste najkasneje do 15. maja poravnajo, ker za naprej se bo moralo v tem oziru po pravilih delati, ki pa določajo, da zgubi članske pravice vsak, ki zaostane šest tednov neupravičeno s prispevki, kajti če v organizaciji ne bomo držali nekoliko discipline in reda, potem je pač vsake krone škoda, ki jo plačamo, ker taka organizacija je res »za nič«, kakor to mnogi pravijo. Torej sodrugi! Kdor je že v organizaciji naj ostane, kdor pa še ni, pa lahko pristopi; pomagajte vsi, da bomo imeli organizacijo, kakoršno si želimo, ker tudi to še ni dovolj, če ti tvoje prispevke redno plačuješ, se pa za vse drugo nič na brigaš, ker misliš, da bo drugo že odbor sam vse opravil. Zaupanje je sicer lepa reč, ampak preveč zaupati pa je škodljivo, ker najboljši odborniki bodo sčasoma s članskimi interesi prišli v nasprotje, če jih boste kar pustili po njih mili volji vse važne zadeve odločevati. Mnogi za-

bavljajo, da so prispevki previsoki, in vendar smo sami v to privolili na javnem shodu, ki je bil takrat sklican za vse člane in nečlane. Takrat so bili vsi navzoči prepričani, da je prispevke zares treba povišati, vsi so dvignili roke, a žalibog, da je bila udeležba, kakor je pri nas že navada jako slaba in je bilo od takratnih štiristo članov, le nekaj nad petdeset navzočih, drugim pa se je bolj mudilo v gostilne. Zaradi take brezbriznosti pa žalibog vedno gospodari manjšina nad večino. Torej sodrugi malo več zanimanja in manj zabavljanja, pa bo šlo, da bomo vsi zadovoljni. Odbor.

Objave.

NAZNANILO!

Vsem podružnicam osrednjih društev »Unije slov. rudarjev, Unije stavbinkih delavcev in železničarjem.

Podružnica Kem. delavcev (steklarji) Zagorje razvije svoj društveni prapor dne 1. junija t. l. na Toplicah pri Zagerju. Vsled tega, da se zamore slavnostno razvite prapora na čim dostojnejši način izvršiti, apeliramo na vse zavedne sodruge in sodružice, da se po možnosti v čim večjem številu te proslave udeležijo. Pri tej priliki bo tudi došlecm možnost dana biti navzočim ob proizvajanju stekla.

Sodrugi in sodružice! povabljam Vas kot proletarci trpini, da pridete k nam v našo sredino, da si podamo kot bratje naše žuljave roke. Glede polovične vožnje po železnici in glede kosiha se Vam bo pravočasno poročalo. — Odbor.

Naznanilo. Podpisana organ. naznanja tužno vest, da je njen zvesti član Josip Gradišek po dolgi in muke polni bolezni preminul. V rajnkemu pogrešamo požrtvovalnega člana, kateri nam ostane v trajnem spominu. Podružnica Unije stavbinkih delavcev v Litiji.

Zahvala. Podpisana se najtopleje zahvaljujem vsem stavbinkim delavcem na stavbišču Eksner v Litiji za nabrano svoto v znesku Din 1155 ob smrti mojega moža. Zahvaljujem se tudi sodr. Šorn Francu za njegovo požrtvovalnost. — Marija Gradišek, Smartno pri Litiji.

Zahvala. Podpisana se tem potom zahvaljujem vsem, ki so mi v času moje bolezni priskočili na pomoč s prostovoljnimi prispevki v znesku Din 555.— Helena Pungartnik, Žerjav - Črna.

Zahvala. Podpisani se tem potom zahvaljujem vsem, ki so mi v času moje bolezni priskočili na pomoč s prostovoljnimi pispevki v znesku Din 555. Luka Krofič, rudar Podpesa - Črna.

Zahvala. Podpisani se Vam zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam kemične tovarne Moste, ki ste mi priskočili na pomoč v času moje še nadalje trajajoče bolezni z podporo v znesku Din 253.— Franc Hočevlar.

Zahvala. Zahvaljujem se vsem, ki so nabrali zame v času moje bolezni 212 Din. Franc Šturm, (tovarna Polak).

Vestnik „Svobode“.

Otvoritev javne knjižnice. Celjski javnosti se naznanja, da se je knjižnica »Svobode« preosnovala v javno knjižnico, katera se je dosedaj kot društvena knjižnica nahajala v Korenovi prodajalni, Gosposka ulica šte. 3 se je s preosnovanjem v javno knjižnico preselila v prostore Delavskega tajništva, Vodnikova ul. šte. 3. — Knjižnica je otvorena vsak dan od 8. do 12. in od 14. do 19. ure. Ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 12. ure. Knjige se izposojajo vsakomur po tozadavnem knjižničnem redu.

Skupne vaje: Z ozirom na mnoga povpraševanja od strani enot, predpisuje tehnični odbor Zveze sledeča števila prostih vaj, ki se bodo izvajale na letošnjih skupnih javnih nastopih:

Člani izvajajo 4 proste vaje za zlet na Slovaško;

Članice izvajajo 4 skupne vaje s krogi;

Gojenci izvajajo 4 proste vaje za zlet na Slovaškem;

Moška deca 4 proste vaje in ženska deca 5 skupnih vaj s krožki.

Z ozirom na kratek rok, ki nam je še do javnih nastopov članice še poseb-

nih prostih vaj ne bodo izvajale, temveč naj se raje bolje vadijo v prvotnih štirih (ne 3, kakor je bilo prvotno domnjeno) vajah s krogi. Istotako je z vajami drugih oddelkov. V slučaju, da si kateri ne vedo pravilno tolmačiti posameznih gibov naj se glede tega obrnejo na pristojnega okrožnega načelnika (ne na Zvezo).

Nadalje naznanjamo še vsem enotam, da bodo imeli koncem meseca maja okrožni načelniki po enotah revizijo glede enotnega poveljevanja in enotnega izvajanja skupnih vaj. Za to opozarjamo vse enote, naj se skrbno pripravljajo nato, da bo ta revizija povsod ugodno izpadla.

Tehnični odbor Zveze DTE.

Litija. Dne 31. marca se je vršil pri nas na voljo predilniškega in stavbinskega delavstva ustanovni občni zbor podružnice »Svoboda«, delavske telovadne in kulturne zveze za Slovenijo. Pomen in namen zveze je obrazložil pooblaščen zastopnik zveze sodrug Rejc, kar smo vzeli kot ustanovni člani naše podružnice »Svoboda« na znanje. V trdni zavesti in namenu, da vztrajamo za vedno v delu za razvoj našega delavstva na kulturnem polju, v prepričanju, da privede slejkoprej v naše vrste vse delavstvo v tem okraju, katerega tvori po večini delavstvo. — Po dokončanem razmisletju je bil izvoljen sledeči odbor in nadzorstvo: Weisbacher Franc, predsednik; Marn Ivan, podpredsednik; Škrbina Stane, tajnik; Muljavec Henrik, namestnik; Kavčič

Fani, blagajničarka; Vrbajs Tončka, namestnica. Odbor: Vranetič Ivan, Muljavec Amalija, Hudej Alojz in Gajšek Jože. Nadzorstvo: Gajšek Ludvik, Letner Jože in Spindler Rudolf. — Namestniki: Ferjuc Andrej in Konjar Ivan. Izvoljenemu odboru želimo obilo uspeha!

I. maja vsi v Tacen!

Pripravljajni odbor podružnice »Svoboda« v Tacnu pod Šmarno goro vabi vse razredno članstvo iz Ljubljane in okolice na

proste družabno zabavo

z raznimi zanimivimi točkami in plesom, ki se vrši 1. maja na vrtu restavracije pri Koširju v Tacnu (onkraj Savskega mostu). Začetek ob 16. uri. Vstopnina prosta.

Proletarci pridite vsi!

Vlak odhaja iz Ljubljane ob 15. uri do Vižmarjev nazaj pa ob 21. uri 27 min. Od postaje na družabni prostor 20 min. hoda. V slučaju slabega vremena prireditev odpade. Odbor.

Javornik. Splošna delavska Zveza »Svoboda« je priredila dne 19. marca t. l. predavanje: O kulturnem delovanju in razvoju delavskih kulturnih organizacij. Predaval je s. Rejc iz Ljubljane. Predavanje je bilo izredno zanimivo in dobro obiskano. Delavci se zavedajo, da je njih rešitev le v delavskih izobraževalnih organizacijah, ki jih vodijo bolj čisto, kakor kapitalistične stranke. Delavci vsi v delavska izobraževalna društva! Edino tam je naša rešitev.

Dopisi.

Črna. Iz topilnice Žerjav se že dolgo ni nič poročalo, javnost pa bo gotovo mnenja, da je pri nas vse v najlepšem redu, vendar temu ni tako. Imamo namreč pri nas še mnogo delavcev, ki jim je 8urni delavnik mnogo bolj zoprni kakor trn v peti, ter ga hočejo na vsak način podaljšati, če že ne več kot vsaj za polovico za prvo silo. Žal, da je tukaj res že tako daleč prišlo, da se gotovi ljudje že kar pulijo za nadure, namesto da bi 8 ur res pošteno delali, in za to pošteno delo, tudi tem primerno plačo zahtevali, s katero bi lahko izhajala oba »samec« in »oženjeni«. Zlastno je videti delavca, ki še ima zdrave ude in za delo krepke roke, pa rajši po kolenih plazji in klobuk pod pazduho stiska (pred ljudmi, ki se ga sicer le sramujejo; in takega se upravičeno zares lahko) namesto da bi ponosno glavo dvignil. Sramotno je oči povešati in na kolenih hlače trgati, dokler je človek še zmožen svoje delo pravilno izvrševati, ker s takim obnašanjem se ne pridobi spoštovanja ne pri predpostavljanih še manj pa pri sodelavcih. Še manj častno je pa tudi to, če ljudje, ki se k boljšim slojem prištevajo, (hočejo pa niso) zgoraj omenjene človeške slabosti v svoje strankarske namene izrabljajo, ki gredo za tem, da se delavski položaj še poslabša. Ker v resnici je še med delavstvom dosti takih »mevž«, ki bi radi polovico svoje skromne plače žrtvovali samo zato, da bi mogli postati tako srečni, da bi smeli g. obratovodja »tikati«. Pri tem nam pride v spomin neki nemški pregovor, ki pravi: »Schuster bleib bei dienen Leisten« v slovenščini bi se reklo: »svoji k svojim«. Pa še nekaj: pri žični železnici v Žerjavu, je neki paznik ki sliši na ime Jančar Marko, kateri ima prednost v tem, da zna tako kričati nad ubogim delavstvom, da se še celo konji na cesti splašijo in nevarnost obstoja, da se še znajo enkrat Žerjavsko skale premakniti iz svojih postojank ter zasukati njega in vso Žerjavsko kolinjo.

Eden ki daleč sliši!

Odgovor obrekovalcem »Svobode« v Litiji. Svoboda v Litiji nima namena druga izobraž. društva izzivati, obrekovati ali celo v časopisih blatiti, kakor zna to Bratstvo v Litiji, pač pa naj jim služi ta dopis v vednost in odgovor.

Preteklo soboto 12. t. m. so se nahajali v restavraciji pri pošti nekateri člani »Svobode«, kakor tudi »Bratstva«. »Novi Pravdi« z dne 19. aprila t. l., katera svoje »Bratstvo« v Litiji silovito povišuje, povemo, da pri litijškemu »Bratstvu« ni vse zlato, kar se sveti in bomo tozadevne dokaze tudi doprinesli.

G. Jelnikar (pardon avtor članka v Novi Pravdi) kateri umazano napada litijske »Svobode« morda ni imel vse možgane kompletirane in to vsled tega, ker so se člani »Svobode« pozdravljali »Živela Svoboda«, je člankar smatral to kot prostaško izzivanje in smešenje, kar je vsekakor smešno.

Člankarju tudi povemo, da ni s. Weisbacher, predsednik »Svobode«, pač pa s. Gajšek; glede sramotnega napada s. Birjukov Vam naj zadostuje le toliko v odgovor, da ga Bratstvo ni (tako kakor člankar piše) izključilo, pač pa jim je Birjukov še sam poročal o svojem izstopu, ter se priključil »Svobodi«, no in to priliko je Bratstvo izbralo in ga izključilo, kar se pa tiče glede Birjukove neolikanosti, se člankar precej po klepetulci tolče, kajti Birjukov je bil dolgo časa delovni član izobraževalnega društva »Bratstvo«, katerega dolžnost v prvi vrsti bi bila, da vse svoje člane oziroma pristaše, kakor tudi Birjukova izobrazijo, da postanejo olikani.

Gospodje okrog magistratnega Bratstva v Litiji, za Vaš svet glede učenja olike bomo še govorili veliko, ter Vam povemo, da je arhiv glede Vaše olike precej težak.

Torej izobraž. društva »Svoboda« in »Bratstvo« na delo ter na svidenje.

Iz Litije. Zopet nekaj za »Svobodo« ter za kulturo in izobrazbo. V soboto dne 19. t. m. je spoda navedeni brat od »Bratstva« s surovimi besedami napadel neko članico od »Svobode«, ter jo na javni cesti ustavil in si ogledoval znak »Svobode«; nato jo je nahnulil in zahteval od nje člansko izkaznico; članica, ki se je pa kulturno in dostojno obnašala, ga vpraša, zakaj se zato zanima, on pa ji je srdito odgovoril, da je on kot izvoljeni in postavljeni faktor za to tukaj, da kontrolira »Svobodo«.

Ta dični gospod brat Avgust Jeriha, bivši blagajnik Bratstva, kateri ima nalóg v Litiji kot javni kontrolor, si ga litijska »Svoboda« dovoli vprašati, kdo je takrat njega kot blagajnika Bratstva kontroliral, ko niso njih računi odgovarjali, ter je primanjkovalo 3000 kron.

Brata Tekauca pa kulturno pozivamo, naj nas v bodoče pusti v gostilni pri Kremžarju popolnoma v miru. — Živela takšna kultura. — To tudi v vednost centralnemu vodstvu Bratstva.

Klerikalizem se je začel zajedavati v razredne strokovne organizacije.

Odkar klerikalci vidijo, da je njihova politična zmaga puhla, zlasti, ker je naslonjena na kmečko ljudstvo, katero je »kozinsko« politično nezrelo, in se da loviti od najrazličnejših pustolovcev,

posebno od tistih, ki obetajo kmetu, da ni treba plačati nič davkov itd. so se vrgli nad delavce. Kdo je kmetom vse obljubljal? — To so bili seveda klerikalci na Slovenskem, na Hrvaškem pa Radičevci. Ker so pa kmetje dobili po zaslugi »božjih namestnikov« in zastopnikov rimskega klerusa ter internacionalne reakcije v kljub vsem obljubam velike davke, se je začela politična moč gg. klerusom majati. To jim je dalo povod, da so se zadnje čase spustili na industrijsko delavstvo, predvsem pa na delavstvo gradbene stroke. Nedavno smo poročali, da so se skušali zasidrati v St. Ilj — Slov. gorice. Takoj drugi teden so prišli že v Pečovnik pri Celju. Dobili so si pristaše okrog nekdanjih cinkarniških delavcev in pa nevednih kmečkih fantov, kateri uživajo hrano doma pri stariših in nimajo najmanjšega pojma o delavskem življenju in trpljenju. Za svojega agitatorja so si najeli nekega Podgoršeka, kateri ima

Razgled po svetu.

Ljubljana, 21. aprila 1924.

Dočim se bije v Ameriki silna, pa nič kaj učinkovita borba za moralno, zlasti pa zoper alkohol, se neprestano množe škandalozne afere. Petrolejska afera še vedno ni izčiščena, in bo pri nji še marsikateri parlamentarec ali politik položil svojo politično glavo. Ta afera pa je v zvezi tudi z drugimi zlozabami. Državni uradniki, katerim je bila poverjena uprava sekvestriranega nemškega imetja v Ameriki, so nemška posestva kratkoma prodajali, dajali četrtino kupnine državi, druge tri četrtine pa pobasali v lastne bisage. — Dični sinko našega najvišjega državnega funkcionarja na političnem polju, gospodin Rade Pašić, je imel tu lep vzgled, kako se brez posebnega truda preskrbiš za stara leta. Stvar seveda ne ostane pri današnjem stanju, ker bodo predstoječe volitve jarko posvetile v vso to umazanijo.

Priseljevanje Japoncev v Zedinjene države je že več let popolnoma prepovedano. Po zadnji zemeljski katastrofi je izgledalo, da bo Amerika postopala napram Japoncem koncilijantne. Zgodilo pa se je baš nasprotno. Ameriški senat je skoro soglasno sklenil, da se takozvana gentlemenska pogodba, ki je izdana samo ustno, in v zmislu katere se zabranja priseljevanje Japoncev v Ameriko, pismeno uzakoni. Tudi ta točka bo igrala pri prihodnjih volitvah v Zedinjenih državah važno vlogo. Mimogrede omenjeno, je naš kontingent za ta mesec že iztrpan, in bodo imeli izseljeniški agenti za nekaj časa počitnice.

Ko so Turki, kojih politično težišče se sedaj nahaja v maloazijski Angori, pridobili toliko na moči, da so izgnali kalifa in pozvali vse činitelje, ki zastopajo turško državo, iz Carigrada v Angoro, jih je nenadoma obsedel plemenski šovinizem. Na pokolja balkanskih Slovanov in maloazijskih Armencev smo bili doslej toliko kot vajeni. Čudili smo se, ako niso novine vsak dan poročale o novih masakracijah. Sedaj se turški šovinizem udejstvuje moderneje, t. j., pristaši drugih narodnosti in ver morajo v določenem roku zapustiti turško ozemlje. Največ beguncev prehaja v Francosko Sirijo.

Med Francozi in Angleži se bije že daven boj radi zgodovinske Mezopotamije, kjer so baje gradili sloviti babilonski stolp, ki pa je v sedanjih materialističnih dneh povsem drugaz pomena. Po svojem naravnem bogastvu, zlasti po vodnih silah, primernih za električne centrale je Mezopotamija zvalila i Francoze i Angleže. V dolgoletni borbi je Anglija nadkrilila Francijo in sklenila z Mezopotamijo posebno politično in trgovinsko pogodbo. Francija ni mirovala in je končno dosegla, da je mezopotamska narodna skupščina to pogodbo razveljavila. Pri tem je prišlo do krvoprelitja, in sta bila ubita dva anglofilski poslanci. Vmes so posegli tudi Italijani, ki pa so jih odbrcnili.

posestvo in penzijo od bivše Državne cinkarne; ta je tako neumen, da razširja vesti, da so klerikalci najboljši zastopniki delavstva. Neverjetno je, da so res slovenski delavci zadnji, ki bodo spoznali, da je klerikalizem reakcija, nazadnjaštvo in steber kapitalizma. Saj ni treba daleč iti, pa se lahko delavci sami prepričajo o klerikalnemu delu, tako n. pr. v občini mesto in okolica Celje.

Mi opozarjamo delavce, da ne nasedajo klerikalnim limanicam, sicer bi se jim zgodilo tako kakor je v Cinkarni, da garajo delavci noč in dan za pičlo malo plačo. Klerikalci se pa bahajo, da imajo večino tam in vendar ne ukrenejo ničesar proti kapitalizmu. Medtem, ko imajo delavci v Pečovniku po zašlugi organizacije »Unije stavbinskih delavcev v Celju« vsako nadurno delo plačano s 50%, poleg tega uživajo tudi plačane dopuste, kdor je najmanj leto dni tam zaposlen.

Ker Vatikan nima več onega vse-mogočnega vpliva v Evropi, kakor ga je imel svoje čase, je iztegnil svoje tipalke proti Afriki in Ameriki. O Afriki in zamorčkih se ne zplača govoriti, dasi si je pri nas marsikateri babnica odtrgovala od ust, da je dala svoj delež za »uboge« zamorčke, ki so potem v ime-nu zares ubogih zamorčkov zauživali mastno pečenko. V Ameriki ima pa stvar drugo lice. Vatikan si hoče tamkaj utrditi oziroma vzpostaviti svoje politično stališče. Svoje ognjišče si je postavil v Argentini, ki velja za eno najbolj katoliških dežel in slovi po svojem volovskem mesu. Ker so jeli najpronsiranější predstavniki Vatikana-jezuiti, le preveč rogoviliti proti legitimni argentinski vladi, je ta odločno izjavila, da zapodi vse jezuite iz države, ako se položaj takoj ne izpremeni. Odpuščen je dosedanji vatikanski poslanik v Argentini.

Splošno evropsko situacijo lahko označimo z rečenico: mir pred viharjem. Dočim se ukvarja Francija z reparacijami, gradi Anglija most preko Nemčije do Rusije. Ker pa je nemško gospodarsko torišče še precej vlažno, se mostnice sproti podirajo. Ker je ovinek preko južnih krajev le predolg, je prišla Anglija na misel, zgraditi ta most preko severnih držav, to je, preko Škandinavije. V to svrhu se že vrše pogajanja. Da pomiri Nemčijo, se zavzema Anglija za njen sprejem v zvezo narodov. Delovanje Anglije skuša Francija paralizirati s svojo akcijo v Srednji in Južni Evropi. Razni francoski generali so pod krinko francosko-slovenskega bratstva hoteli organizirati armadni ustroj, ki bi se ga posluževali v slučaju napadov s katerekoli strani. Na hvalo Čehoslovakom jim ta načrt ni uspel. — Nato so začeli s posojili, pri čemer so se lotili v prvi vrsti Romunije. Pogajanja pa ne pridejo nikamor naprej.

Ljudsko glasovanje na Grškem je pokazalo, da je narod v pretežni večini za republiko. Zato je bila proklamirana ljudovlada, katere začasni predsednik bo admiral Konduritis. Na podlagi dejstev je novo republiko že uradno priznala Francija. Dalje sta priznale novo vladavino na Grškem Amerika in Belgija. V kratkem stori to Romunija. Jugoslaviji se pa ne mudi...

V Jugoslaviji se pa kar igramo z besedami. Na dnevnem redu so razumljivi in nerazumljivi izrazi razumnih in nerazumnih mož: koncentracija, koalicijska, opozicijska, obstrukcijska, režim, budžet itd., da se človeku zmeša, ako je pri tem udeležen.

Nenadni spoj dela demokratov z radikali je naravno povzročil ruvanje med demokrati. Davidović ne more odpustiti Pribičeviću, da mu je preko glave skočil na ugodnejšo postojanko. — Narodna skupščina spi spanje — zaspavanje. Večni prazniki vseh mogočih veroizpovedanj ji ne dovolijo, da bi se pripravila k resnemu delu. Narodni poslanci so se razšli, nekateri agitirajo, drugi balinajo, tretji intrigirajo, ostali pa se vesele da so poslanci in da jim ni treba delati!

Pred strokovnim kongresom.

(Nadaljevanje.)

Aparat slovenskih strokovnih organizacij.

Pred vojno so delovali na slovenskem ozemlju sledeči slovenski pokrajinski tajniki dunajskih central:

Ignacij Mihevc, kot tajnik kovinarjev, Josip Kopač, kot tajnik železničarjev, Vinko Kermelj, kot tajnik pekov, Josip Petejan, kot tajnik stavbinskih delavcev in en tajnik kamolomcev. — Prvi štirje so imeli svoj sedež v Trstu, zadnji v Nabrežini. V Ljubljani je vodil strokovne organizacije kot neplačan glavni zaupnik Strokovne komisije na Dunaju od leta 1897 dalje Ivan Mlinar. Leto 1908 je vstopil v novo ustanovljeno strokovno tajništvo v Ljubljani Anton Kristan kot nastavljen tajnik. Po enoletnem službovanju je Anton Kristan to mesto zapustil, se ponovno posvetil združništvu in ustanovil Konsumno društvo za Ljubljano in okolico, — sedanje Konsumno društvo za Slovenijo. Istega leta je vstopil v službo strokovnih organizacij Ivan Tokan, najprej kot strokovni tajnik v Ljubljani, — pozneje pa kot pokrajinski tajnik Unije rudarjev.

Strokovno tajništvo v Ljubljani je vodil po odhodu Antona Kristana Viktor Zore, — ki je stopil med vojno v službo Okrajne bolniške blagajne ljubljanske in vršil posle v tajništvu le v svojih prostih urah.

Celje ni imelo svojega tajnika.

Maribor je imel delavsko tajništvo, ki so ga skupaj vzdrževale strokovne in gospodarske organizacije. — Pred vojno je imela Slovenija toliko tajnikov, da je prišel približno na 1000 članov en nastavljen tajnik. Ta tajništva pa so bila koncentrirana po večini v Trstu, kar je imelo poleg dobrih to slabo stran, da se v od Trsta oddaljenih krajih ni izkoristilo dovolj vseh agitacijskih možnosti. Po prevratu 1918 so bile slovenske podružnice na mah odrezane od svojih central.

Slovenski strokovni tajniki so prišli v Ljubljano, zbrali podružnice slovenskega ozemlja v samostojna osrednja društva. Pri tem so razvili veliko agitacijsko silo, — tako, da imamo v Sloveniji v začetku leta 1919 že za skoro vse stroke posebna slovenska osrednja društva. Ta osrednja društva so se ustanovila z malimi izjemami tako, da so se združile podružnice ene bivše avstrijske strokovne organizacije v odgovarjajoče Slovensko osrednje društvo. Nekatere sorodne manjše stroke so se že od vsega početka združile v skupna osrednja društva, — čeprav so bila v Avstriji ločena.

Sedež vseh slovenskih osrednjih društev razen rudarjev, je bil prvotno v Ljubljani. Ko so se pridružili stavbinci l. 1920 komunistični centrali v Zagrebu, je večina slovenskih podružnic te stroke razpadla. Po tem razsulu so se organizirali celjski in mariborski stavbinci v Uniji stavbinskih delavcev, ki ima sedaj svoj sedež v Celju. Osrednje društvo usnarjev pa je sklenilo na občnem zboru l. 1921, prenesti svoj sedež v Maribor.

Kovinarji, kemični delavci, živilci, monopolci in oblačilci imajo svoje sedeže še nadalje v Ljubljani. — Plačane tajnike vzdržujejo kovinarji, kemični delavci, stavbinci in usnarji. Razven tega vzdržuje Strokovna komisija za Slovenijo tajnika v Ljubljani in Mariboru, sovdružuje pa tajnika stavbinec v Celju. Pri »Delavcu« ste nastavljeni dve moči. To je vsega skupaj osem nastavljenec, proti sedmim predvojnimi. Sedanjega aparata naših strokovnih organizacij se — vsaj dokler je položaj strokovnih organizacij tak, da zahteva borbo na več front, nego pred vojno, ne da zmanjšati brez škode.

Nujno pa bo potrebno, da se delo med temi funkcijonarji smotreneje razdeli. Zlasti, da se za stroke, ki ne štejejo vsaj tisoč članov, načeloma ne vzdržuje posebnih tajništev. Ravnotako pa se takih strok ne sme puščati brez vsakega aparata, temveč je treba podrediti več takih malih strok enemu aparatu.

Gospodarstvo naših strokovnih organizacij.

Povprečni prispevek naših strokovnih organizacij znaša le 25 do 40% predvojnega prispevka. (Če se oziramo na kupno moč denarja, ne le na število, ki so na denarju napisane.)

Ti nizki prispevki so razumljivi, če pomislimo, da so v Sloveniji stroke, ki imajo komaj 43% predvojnega plače, in da ni nobene stroke, ki bi imela nad 80 odstotkov predvojnega plače. Od male plače, ki zadostuje komaj za življenje, pa je veliko težje žrtvovati sorazmeren del za kulturne potrebe in za organizacijo, kakor od velike.

Zato je pri naših strokovnih organizacijah v povojni dobi težko gospodariti. Vendar zbirajo naše strokovne organizacije vkljub vsem težavam, vkljub razkolu in desorganizaciji, še vedno znatna denarna sredstva.

Njih letni bruto dohodki znašajo 800.000 do 900.000 Din. Tudi imovina se stalno veča. Premoženje, ki je v upravi slovenskih Osrednjih društev, oziroma oblastnih odborov že centraliziranih društev, je znašalo koncem leta 1923 nad četrt milijona dinarjev. Ker so v tem premoženju deloma delnice in deleži gospodarskih združenj, ki imajo višjo, kakor nominalno vrednost, a se postavljajo v bilance po nominalni vrednosti, znaša dejanska imovina še več.

So to skromne vsote, ki so jih s predvojnimi premoženjem strokovnih organizacij niti od daleč ne da primerjati. Letno se dvigajoča imovina pa nam dokazuje, da so se skušale držati naše strokovne organizacije vkljub teži časov gospodarsko nad vodo.

Seveda je bilo mogoče doseči to le za ceno težkih žrtev. Pred vojno so vračale strokovne organizacije približno 40% svojih prispevkov za razne podpore. Koncem leta 1923 so morala nekatera društva podpirne funkcije sploh črtati, nekatera pa zmanjšati na 2—3%.

Izdatki za aparat, tisk in agitacijo so v tem-le razmerju:

Za strokovni tisk so izdala osrednja društva pred vojno 13%, koncem leta 1923 pa 20 do 30% vseh prejemkov. Pri tej primerjavi je treba vpoštevati, da znašati sedaj prispevek le 30 do 40 odstotkov predvojnega prispevka. Vsled tega bi dobili isti denarni znesek, ki smo ga porabili za tisk pred vojno šele tedaj, ako bi porabili zanj 33 do 44% prispevkov, kakor so bili koncem leta 1923. Naš tisk je bil toraj absolutno ceneji, kakor pred vojno, čeprav se je porabilo zanj v odstotkih prispevka več, nego pred vojno.

Za plače se je porabilo pred vojno 10% prispevkov, sedaj pa 20 do 25. — Tudi tu je treba vpoštevati isto kot zgoraj. Do zneska, ki smo ga dajali pred vojno za plače, bi prišli tu šele z 25 do 30 odstotki sedanjega nižjega prispevka. Tudi za aparat se torej absolutno ne porabi več, nego pred vojno. Pri tej točki moramo imeti še pred očmi, da se vsled razkolov in vsled pogostih mezdnih gibanj tako agitacijske ne, kakor bojne naloge naših organizacij težje, nego so bile pred vojno. Pri stroških za osebno režijo se vsled tega ne bo dalo mnogo prihraniti.

Pač pa bo treba gledati na to, da se s čim najbolj smotreno razdelitvijo sil, nalogam naših organizacij čim najboljše zadosti.

Mezdna politika.

Včasih so se skušali predočiti uspehi strokovnih organizacij z zneski, ki so jih strokovne organizacije v mezdnih bojih priborile. V dobah, ko se je vrednost denarja včasih skokoma spremenjala, bi gole številke varale.

Tu se da delo strokovnih organizacij le po tem prav presoditi, v kolikor so strokovne organizacije uspele, da očuvajo delavstvu vsaj pred zmanjšanjem realnega zaslužka po vedno rastoči draginji.

V dostavku k tej študiji bomo za vse stroke grafično pokazali, v kakem razmerju so bile pri nas plače in draginja, ali bolje, kako so se gibale prave, v živilih izražene plače. Posebno skrbno sta izdelani tu kovinska in rudarska stroka, ki zasledujeta tedenske zaslužke izražene v predvojni vrednosti na podlagi vseh mezdnih pogodb dveh konkretnih obratov. Ta slika je ta-le:

v predvojnih kronah

Tedenski zaslužek	1914						1919					
	I.		VII.		I.		VII.		I.		VII.	
Akord	30	24	13	18	20	20	28	24	20	18	20	
Kovinarji minimalni največji	24	22	11	16	17	17	24	20	15	14	15	
» minimalni najnižji	15	14	7	10	11	11	14	11	10	10	11	
Akordni vpoštev.												
Rudarji minimalni največji	24	15	8	8	9	8	9	16	12	9	10	
» minimalni najnižji	10	8	5	5	6	5	6	11	8	6	6	

Pri rudarjih je vpoštevati da so dobivali rudarji l. 1919 in v začetku 1920 tudi doplačila v cenejših živilih in do leta 1922 rodbinske doklade za ženo in otroke. Cenimo, da je zvišalo to plače za 3 enote, — seveda povprečno, konkretno pa pri nekaterih še več, pri drugih manj.

Paralelno so se gibale plače tudi v drugih strokah.

Koncem leta 1923 so znašale delavske plače za posamezne stroke glasom podatkov, ki so bili pri sestavi nam na razpolago komaj 43 do 80 odstotkov predvojnih plač.

Mnogokrat se trdi, da je nesmiselno primerjati povojno in predvojno gospodarstvo. Na tem je samo to resnično, da taka primera vedno ni mogoča. Nepobitno pa je, da moremo priti iz tega do zelo zanimivih in praktično važnih zaključkov.

Ako je kak izdelek tako drag, kakor je bil pred vojno, se sme upravičeno sklepati, da ni v ničemer utemeljeno, ako plačuje ta panoga svoje delavce s 43% predvojnih plač, kakor je to n. pr. pri monopolski upravi. To se pravi, da si ustvarja država ravnotežje v svojem proračunu z enostranskimi, krivičnimi obremenitvami.

Višina realnih plač je razvidna iz tebe tabele.

So zaslužili koncem 1923 odstotkov predvojnih plač:

Kovinarji	67%
Rudarji	53%
Peki	76%
Mlinarji	50%
Mizarji	80%
Monopolci	44%
Stavbinci	75%
Usnarji	53%
Kemični delavci	52%

Pri tem moramo pripomniti, da je sestavljena zgornja tabela na temelju minimalnih plač, kakor so v pogodbah zasigurane.

Pri akordih je razmerje povsod nekoliko ugodnejše, kakor vidimo to pri kovinarjih. Vendar se mora z vso gotovostjo trditi, da zasluži slovensko delavstvo povprečno k večjemu 70% predvojnih zaslužkov.

Cene izdelkov, prenešene v predvojne cene, so sledeče:

Cena l. 1913	l. 1923		Preneseno v predv. valut.
	K	Din	
kg kruha	0.34	11.5	0.54
Moka 0	0.34	12	0.58
Cigarete	0.2—0.3	0.50—1	2.4—4.8
1 nav. stol	1.40—3.40	40—100	1.9—4.8
Usnje za par čevljev (ševro)	2.4	40.50	2.—
Premog:			
kosovec	19.0	330.—	17.0
kockovec	16.0	310.—	14.8
orehovec	14.5	270.—	13.0
zdrob l.	9.7	212.—	10.0

Te tabele prepričevalno kažejo, da stojijo naše strokovne organizacije na polju mezdne politike pred zelo težkimi vprašanji in trdimi boji, kjer bo treba stati tudi duševno na višku, da bomo lahko dokazali, da je v teh bojih pravica na strani delavstva.

Tega spoznanja nam je v preteklosti često manjkalo. Marsikdo je tožil nad vednimi mezdnimi boji v letu 1919.

Zgoraj navedene številke pa tudi dovolj jasno pojasnujejo, da mezdnih bojev ni zakrivila le takozvana povojna psihoza prvi vrsti nevdružni gmotni položaj delavstva.

Kaj so storile strokovne organizacije, vršeč svojo glavno nalogo v tej dobi za delavstvo, bo predočilo najbolje število izvršenih posredovanj pri mezdnih gibanjih, ki so razvidne iz sledečega pregleda:

	1921			1922			1923		
	I.	VII.	I.	VII.	I.	VII.	I.	VII.	
Kovinarji	28	42	28	5	3	—			
Rudarji	8	11	7	1	2	3			
Živilci	53	49	19	2	—	—			
Usnarji	3	4	5	1	1	1			
Kemični	43	36	15	—	—	—			
Stavbinci	30	?	?	?	?	?			
	165	142	73	12	6	4			

Te številke predočujejo, da so storile naše organizacije za zboljšanje delavskega položaja, — kar je pač v moči strokovnih organizacij.

Ne bomo pa prikrivali, da so mogle storiti v tej smeri veliko premalo, ampak bomo to z vso nazornostjo pokazali. Kakšne ogromne svote izgubija na preniknih plačah slovensko industrijsko delavstvo letno, bo razvidno iz sledečih števil.

V Sloveniji je bilo zavarovanih pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev koncem l. 1923 okrog 70.000 delavcev in delavk. Glasom prijav v mezdne razrede se more sklepati, da je znašala povprečna mesečna plača v Sloveniji koncem l. 1923 — Din 650.—, za vse delavce pa 45 milijonov dinarjev, ali letno 490 milijonov dinarjev. Pri bratovskih skladnicah je zavarovanih razven tega še okrog 20.000 delavcev, katerih plače računane po 700 Din, znašajo mesečno 14 milijonov, letno pa 268 milijonov dinarjev.

Letni zaslužki slovenskega delavstva se morejo ceniti torej na 758 milijonov dinarjev, — razlika na predvojnih in sedanjih zaslužkih industrijskega delavstva pa znaša ogromno vsoto — 200 milijonov dinarjev ali 800 milijonov kron!

Seveda vse te ogromne svote ne ostajajo v industrijskih podjetjih. Dober del industrijskih proizvodov je ceneji, nego je bil pred vojno, kar daje producentom surovin večje zaslužke.

Tako stoje strokovne organizacije pred ogromnimi nalogami. Le trdna enotnost delavstva in ozko sodelovanje vseh delavskih organizacij, nam bo omogočilo, da bodo te naloge rešile.

Državne zveze.

Nekako do marca 1919 (do sestanka začasnega narodnega predstavništva) se je razvijala politična uprava Slovenije skoro docela samostojno. — Vezi naših uradov z državnimi centralami so bile še popolnoma neurejene. Tudi naše strokovne organizacije niso imele med seboj skoro nobenih zvez.

Koncem marca so bile v Sloveniji že vse stroke reorganizirane in so štele skupaj okrog 15.000 članov. Od tega časa naprej pa se pojavlja z vedno večjo silo vprašanje, kakšna naj bo organizatorična vez med strokovnim pokretom Slovenije in med ostalim strokovnim pokretom v državi.

Dne 19. aprila 1919 o Veliki noči se je vršil v Beogradu Kongres strokovnih organizacij Jugoslavije, ki je izvolil Centralni delavski strokovni svet (Centralno Radniško sindikalno Veče).

Slovinci se tega kongresa niso udeležili.

»Delavec« utemeljuje to tako-le:

Mi se tega kongresa ne udeležimo, ne zaradi tega, ker bi bili načelni nasprotniki centralizma, temveč zaradi tega, ker smatramo ta kongres za popolnoma nepripravljen. Po našem mnenju bi morali najprej sklicati posvetovanje Strokovnih komisij iz Slovenije, Hrvaške, Bosne, Srbije, Vojvodine ter Dalmacije.

Razlike o naziranjih, kakor tudi gospodarske, socialne in kulturne razlike med delavstvom v deželah države so skoro večje, kakor so bile razlike med delavstvom posameznih narodov stare

Avstrije. Te razlike je treba najprej s smotrenim delom in medsebojnim stikom poravnati — šele potem bo mogoče centralizacijo našega strokovnega gibanja lažje izvršiti.

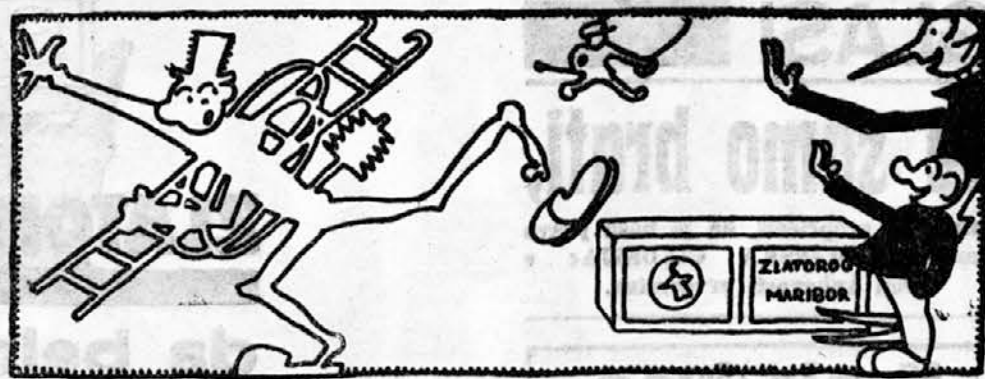
Poznejši razvoj je pokazal, da so šli strokovničarji v Beogradu takrat res prenašlo na delo. — Sklepali so o principih, — za najvažnejše za kontinuiteto uprave in aparata pa niso izdelali načrta. Seveda — priznati je treba pri tem tudi to, da so šli na drugi strani Slovenci na zblizevalno delo prepočasi in da niso polagali dovolj važnosti na to, da navežejo stike s srbskimi in hrvatskimi strokovničarji. — Zlasti je tu slovenska parlamentarna delegacija marsikako priliko zamudila. — Tudi slaba priprava Velikonočnega kongresa je deloma posledica pasivnosti naših strokovnih organizacij pri ujedinevalnem delu.

Zlasti se mora smatrati za nepravilno, da se Slovenci niso udeležili Velikonočnega kongresa niti kot gosti.

Ena glavnih ovir za to hladno razmerje je bila razlika v politični in parlamentarni taktiki Slovencev in Hrvatov na eni in Srbov na drugi strani. O tem govorimo na drugem mestu.

Vodstvo slovenskih strokovnih organizacij je stalo v letih 1918 in 1919 opredeljeno na desni.

Komunistična agitacija je bila takrat v Sloveniji še neznatna, tako, da ni bilo treba z njo tako računati, kakor v Srbiji. V Srbiji pa so skušali sodrug orientirani v amsterdamskem pravcu, komunistično idejno premagati in vzdržati za vsako cene organizacijsko enotnost. Ta razlika v taktiki je sama na sebi razdvajala in oteževala, da bi se pristopila z dovoljno energijo k reševanju upravnih problemov, ki jih je tre-

V. *Zdaj z dimnikarjem se sestala,
ga z milom »Zlatorog« oprala,
nevoljen on nad to masažo,
poklical na pomoč je stražo.*

Nadaljevanje sledi

ba pri ujedinenju strokovnih organizacij v državi rešiti.

Kongres slovenskih strokovnih organizacij, ki se je vršil 8. in 9. junija 1919 v Ljubljani in katerega so posetili kot gostje tudi zastopniki Centralnega sindikalnega odbora iz Zagreba in Beograda je sklenil: da hoče ostati proletariat na Slovenskem tudi v bodoče zvest »Mednarodni strokovni zvezi«, — na drugi strani pa naroča novo izvoljeni »Strokovni komisiji«, naj se pogaja s Centralnim sindikalnim večem v Beogradu radi ujedinenja.

Na tej poti pa se ni napravilo celo leto 1919 kakšnega koraka večje važnosti. Le splošna železničarska organizacija za Slovenijo se je združila s Savezom železničarjev v delokrogom čez celo državo, ki je bil koncem leta 1919 in začetkom leta 1920 ena največjih strokovnih organizacij v državi.

Tekom leta 1920 je uspelo pridobiti stavbince za ujedinenje s stavbinskim Savezom v Zagrebu.

Ker pa je odvezlo z ujedinenjem stavbincem strokovno glasilo in jih odtrgalo razven tega iz agitacijskega področja krajevnih sekretarijatov, so organizacije tega saveza po ujedinenju večinoma razpadle.

Na novo v Celju leta 1921 nastavljen Unija stavbinskih delavcev je morala začeti graditi organizacije razbite potom ujedinenja na novo. Enake izkušnje smo imeli z nekaterimi manjšimi strokami (briveci, natakariji). Tudi ti so bili pu ujedinenju za strokovni pokret izgubljeni.

Dne 1. aprila 1920 je sprejela Strokovna komisija na konferenci v Ljub-

ljani soglasen sklep, da se priključi z vsemi svojimi organizacijami s 1. aprilom 1920 Centralnemu Radničkemu Sindikalnemu Veču v Beogradu. To se je sklenilo pod pritiskom komunistične propagande, ki se je takrat že tudi v Sloveniji močno razmahnila in stala tu na vrhuncu svoje moči. Takoj za tem je prišla železničarska stavka, ki je komunistični val zaustavila.

Dne 28. junija 1920 se je vršila konferenca v Beogradu (po Vukovarskem kongresu, ki je sprejela resolucijo o ujedinenju organizacij).

Glasom te resolucije bi se imelo izvršiti ujedinenje osrednjih društev do 31. oktobra 1920.

To resolucijo so podpisali: Svetozar Delič, Josip Ovčariček, Jovo Jakšič, Franjo Raušer, Ivan Tokan, Ignac Mihevc, Laza Štefanovič in Blagoje Bračinac.

Med tem je komunistična agitacija v Slovenijo vedno bolj razkrajajoče vplivala.

»Delavec« se obrača v članku »Kam plovemo« proti komunističnim vplivom na strokovni pokret.

Komunisti so v septembru 1920 odcepili od pokreta Strokovne komisije in amsterdamske smeri veliko večino rudarjev.

Slovenski kovinarji pa so sklenili dne 25. septembra 1920 s Savezom metalških radnika, ki ga je vodil s. Bračinac, pakt o medsebojnem priznanju, s čimur so se izognili razkolu. Samoobsebi je umevno, da je morala ostati pod temi pogoji beograjska resolucija o ujedinenju strokovnih organizacij, ki je

reševala problem ujedinenja itak prenalahko, le kos papirja.

V letu 1921 je došla komunistična propaganda, kakor je razvidno s političnega pregleda, do boja na nož z državno oblastjo. Z Obznanom so bile vse strokovne organizacije, ki so pripadale Centralnemu Radničkemu Sindikalnemu Veču, razpuščene, čeravno večina strokovnih funkcionarjev C. R. S. V. ni bila nikdar za komunistične metode, ampak se je le trudila vzdržati strokovne organizacije enotne. Po tem razsulu so začeli graditi v Beogradu strokovničarji amsterdamske smeri na novo. — Sedaj je bil pokret v centru države idejno jasneje opredeljen, kakor v Sloveniji, kjer se duhovi v važnih strokah, kakor n. pr. pri kovinarjih niso opredelili. Šele ko se je to zgodilo, so padle idejne ovire za konsolidacijo.

Dne 7. in 8. januarja 1920. se je ustanovil v Beogradu Glavni Radnički Savez Jugoslavije, kot državna centrala organizacij amsterdamske smeri.

S tem je bila postavljena glava za nadaljne konsolidiranje pokreta. Tekom leta 1922. so obnovili železničarji svoj Savez s sedežem v Zagrebu.

Na kongresu v Beogradu dne 16. in 17. aprila 1922 so se ujediniili monopolci, na kongresu v Brodu, dne 25. novembra 1923 pa močna organizacija kovinarjev.

V drugi polovici leta 1923 so se vršile številne konference, na kateri so se vršile številne konference, na kateri so se razčistila številna upravna vprašanja, tako da lahko pričakuje jugoslovanski strokovni pokret od državnega strokovnega Kongresa, ki se vrši dne 28. in 29. junija v Beogradu, trdnih temeljev za konsolidacijo.

▼ Imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)
Izdajatelj: Frane Svetek.
Odgovorni urednik: Jole Berdajs.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Inserirajte v „Delavcu“!

Kino „Ljubljanski dvor“.
Prvrnitev Odiseja.
26., 27. aprila

KINO TIVOLI
26. aprila
Rumeni diplomat.
27. aprila
Kri, kri!

Pozor!
Došlo je za 2000 oblek kamgarna in ševijota najboljših kakovosti prvih angleških, čeških in nemških tvornic!
Ne zamudite ugodne prilike!
Lenasi & Gerkman
Ljubljana, Stritarjeva ul. ca.

Oblastveno dovoljena
POPOLNA RAZPRODAJA
našega oddelka za pletenine, trikotažo ter perilo.
Dovoljujemo si cenjene odjemalce opozoriti, da se nahajajo v zalogi še večje množine različnega blaga, kakor:
Za dame perilo, bluze, predpasniki, nogavice in rokavice. — Za gospode triko perilo, sviterji, srajce, ovratniki, naramnice, nogavice, rokavice, gamaše in dokolenice. — Za otroke in dojenčke perilo, osobito znamke „Tetra“, pat. nogavice, sviterji, čepice i. t. d. — Brisače, različna galanrerija in kosmetika.
Vse to blago prodajamo PDD TRŽNIMI CENAMI samo dotlej, dokler traja prodaja.
A. & E. SKABERNE, LJUBLJANA,
Mestni trg 10.

Zastonj
ne, pač pa po zelo nizkih cenah dobite vse kuhinjske potrebščine, kakor raznovrstna kleparska, kotlarska, kovnostiskarska, ter ključavničarska dela in druge predmete pri zadrugi
Jugometalija
Ljubljana, Kolodvorska ul. 18
Telefon št. 729.

Pisalni stroji, potrebščine, - mehanična delavnica
(popravljalnica) - L. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6-I.

na Rimski cesti št. 19.
A. Babka
Ljubljana
Kartonska tovarna in knjigoveznica
Trgovina silk na Aleksandrovi cesti 7.
Okvirji za si ke na Kongresnem trgu 13

Kavarna in gostilna
„Leon“
Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 29
Se priporoča cenjenemu občinstvu in potnikom. Točijo se prvovrstna vina, gorka in mrzla jedila po najnižjih cenah. Kavarna je odprta vsak dan ob 4. uri zjutraj. Vsak dan ciganska godba. Vstopnina prosta. — Za mnogobrojen obisk se priporočata
Fani in Leon Pogačnik.

MALI OGLASI

Žika

je najboljši in najzdravejši nadomestek za pravo kavo. Zahtevajte jo pri svojem trgovcu.

Prašarna >ŽIKA< d. o. o. Ljubljana.

Ne samo brati,

temveč se prepričati, da je naša prava domača >KOLINSKA CIKORIJA< v svoji kakovosti prvovrstna.

Gospodinje

zahtevajte pri nakupu samo >ADRIA< vanilni-sladkor in posivni prašek. Odklanjajte ničvredne ponaredbe.

Krois Ivan

Maribor, Koroška cesta številka 18
čevljarska delavnica izdeluje vsakovrstne čevlje in druga obuvala.

OBLEKE

najboljše, najcenejše, v največji izbiri ima

J. Maček Ljubljana

Posebni oddelek: otroške obleke, moško perilo.

Priporočam manufakturno trgovino

Franjo Mayer Maribor, Glavni trg 9

Priporoča se za nakupenost občinstva
gostilna pri „Kamnitim mostu“
Dobre pijače! Topla in mrzla jedila!

A. KASSIG

Ljubljana, Židovska ulica

Zaloga uniformskih potrebščin, kožuhovine in razne krzne. Krznarnica in izdelovanje čepic. Čepice za železničarje, finančno, društva i. t. d. v zalogi.

Kdor želi imeti trpežno in ceno blago, ta naj pride v manufakturno trgovino

I. Tomšič, Sv. Petra cesta številka 38.

Tam dobi vsakovrstno blago za ženske in moške obleke, narejene ženske in otroške obleke, čepirje za srajce, vsakovrstno perilo, moške srajce od 56 Din naprej, navadne in svilene rute, predpasnike iz lista in klota ter vse šivalne potrebščine. Znižane cene!

Zastoj

dobi vsak eno lepo moderno čepico, kdor naroči pri tvrdki
Ivan Šavnik, Kranj

za moško obleko 3 m lepega sukna za Din 195, 3 m boljšega sukna za Din 225, 3 m finega sukna za Din 250— in 3-10 m finega kamgarna za Din 350. Skupna klot-podloga z gumbi stane: I. vrste D 112—, II. vrste D 166—, III. vrste D 134.

Usedelavski zlet v Ljubljani!

Tvrdba

Peter Capuder

Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

priporoča za ta izlet:

Celotne kroje kot tudi posamezne dele za U. D. R. — Vse telovadne potrebščine: majice, telovadne hlače, čelje, dalje za moški in ženski naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. — Zahtevajte cenike! Preskrbite si pravočasno! — Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.

Klobuke, čepice, srajce, ovratnike, dežnike in drugo moško modno blago kupite najceneje pri tvrdki

Ivan Kunovar

Ljubljana, Stari trg številka 10.

Modni salon

M. Sedej-Strnad

Ljubljana,

Prešernova ulica številka 3

priporoča francoske in dunajske modele
Prvovrstno domače delo.
Solidne cene. Solidne cene.

Prva mariborska delavska pekarna

r. z. o. o. z. v Mariboru,
Tržaška cesta št. 37—38.
Telefon številka 324.

- Ustanovljeno leta 1898. -
Moderno in higijensko urejena pekarna priporoča svoje okusno in vedno sveže pecivo v polni teži. Pecivo se dostavlja tudi na dom.

Delikatesna trgovina ter različna vina po zmernih cenah priporoča občinstvu

Jožef Puckov

Maribor, Aleksandrova cesta.

Manufakturna veletgovina

Josip Bedrač

Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 12
priporoča svojo zalogo damskega in moškega sukna. Zaloga svile in belega blaga po najnižjih cenah.

ZLATOROG MILO

da belo perilo!

Pečatne znamke in emajlirane tablice.

Ustanovljeno leta 1852.

TEODOR KORN

Ljubljana, Poljanska c. 8
(preje Henrik Korn)

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov. Naprava strelododov. Kopališke in klosetne naprave. Izdelovanje posod iz pločevine za firmež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škatelj) za konzerve

Hotel „Kosovo“ Maribor Franjo Jež

Restavracija, dalmatinska klet in prenočišča. — Prvovrstna dalmatinska in štajerska vina, domača in primorska kuhinja. Sobe vedno na razpolago po zmernih cenah.

Znižane cene za otroške vozičke

Novi modeli. — Poslužujte se izdelkov domače tovarne otroških vozičkov in dvokoles Tribuna P. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta številka 4. — Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumaticke ter se sprejemajo v polno popravo za emajliranje in ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franko.

Amerikanski pisalni stroj „UNDERWOOD“

in vse posreščine najboljše vrste nudi

„Underwood“, Zagreb, Mesnička br. 1

Pri nizki ceni!

Ign. Žargi

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 3

Nudi cenjenim odjemalcem veliko izbero potrebščin za krojače in šivilje. Velika izbira nogavic, rokavic, triko perila in površnih ženskih volnenih jopic ter razno moško, damsko in otroške perilo, svilene, pietene samoveznice itd.

Na drobno in debelo.

Vse po primerno znižanih cenah!

Veliko škodo si napravite sami, ako kupite blago kje drugje, predno si ne ogledate nizkih cen v trgovini!

„DANICA“

Majzelj & Rajzelj

Ljubljana, Turjaški trg številka 1
(bivša Preskrbovalnica)

Velika zaloga blaga za ženske in moške obleke, hlačevine, žameta, kontenine, etamina, odev, ogrinjalk, nogavic, rokavic, kravate, srajc, ovratnikov, predpasnikov, jopic, naglavnih rut in najrazličnejšega drugega blaga. Istotam zaloga usnja vseh vrst. Postrežba točna in vestna.

ZADRUŽNA BANKA

v Ljubljani, Aleksandrova cesta številka 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkulantneje.

Delniški kapital K 12.000.000.

Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.

Klobuke, čepice, sandale, perilo, dežnike, kravate, dežne plašče, palice i. t. d. kupite najceneje pri

Jakob Lah

Maribor, Glavni trg 2

Ljutomerska vina lastnega pridelka

hotel in restavracija pri

„Črnem orlu“

Maribor

Fran Zemljič.

Priporočamo trgovino

Ivan Podboj

Ljubljana, Sv. Petra cesta

kjer dobiš močno perilo in vse ostale manufakturne potrebščine.